

“Kapital Bank” ASC

Maliyyə Hesabatları

*31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il
müstəqil auditorun hesabatı ilə birlikdə*

MÜNDƏRICAT**Müstəqil auditorun hesabatı**

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	1
Mənfəət və ya zərər haqqında hesabat.....	2
Ümumi gəlir haqqında hesabat.....	3
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	4
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat.....	5

Maliyyə hesabatları ilə bağlı qeydlər

1. Əsas fəaliyyət	6
2. Hesabatların tərtibatının əsası	6
3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı	6
4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və proqnozları	17
5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	18
6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	19
7. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	19
8. Müştərilərə verilmiş kreditlər	20
9. Asılı müəssisəyə investisiya	23
10. Əmlak və avadanlıqlar	24
11. Qeyri-maddi aktivlər	25
12. İnvestisiya əmlakı	25
13. Vergilər	25
14. Digər dəyersizləşmə və ehtiyatlar	27
15. Digər aktivlər və öhdəliklər	27
16. Müştərilər qarşısında öhdəliklər	28
17. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	28
18. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	29
19. Buraxılmış borc qiymətli kağızları	29
20. Kapital	29
21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	30
22. Xalis haqq və komissiya gəliri	32
23. İşçilər üzrə xərclər	32
24. Ümumi və inzibati xərclər	32
25. Risklərin idarə edilməsi	32
26. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri	41
27. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili	44
28. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar	45
29. Kapitalın adekvatlığı	46
30. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr	46

Müstəqil auditorun hesabatı

“Kapital Bank” ASC-nin Səhmdarlarına və İdarə Heyətinə

Biz “Kapital Bank” ASC-nin 31 dekabr 2013-cü il tarixinə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatdan və 2013-cü il üzrə mənfəət və ya zərər, ümumi gəlir, kapitalda dəyişikliklər və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatlardan, habelə mühüm mühasibat uçotu prinsipləri və digər izahedici qeydlərin icmalından ibarət olan maliyyə hesabatlarının auditini apardıq.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik hazırkı maliyyə hesabatlarının Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun hazırlanması və düzgün təqdim edilməsi, həmçinin fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq əhəmiyyətli səhvlər olmayan maliyyə hesabatlarının hazırlanması üçün rəhbərliyin lazım bildiyi daxili nəzarət üzrə məsuliyyət daşıyır.

Auditorun məsuliyyəti

Bizim vəzifəmiz apardığımız audit əsasında həmin maliyyə hesabatları üzrə rəy ifadə etməkdir. Biz auditə beynəlxalq audit standartlarına uyğun olaraq aparmışıq. Bu standartlar bizdən etik normalara riayət etməyi və auditin planlaşdırılması və aparılmasını maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlərə yol verilmədiyinə kifayət qədər əmin olacaq tərzdə həyata keçirməyi tələb edir.

Auditə maliyyə hesabatlarında göstərilən məbləğlər və açıqlamalar barədə audit sübutunun əldə edilməsi üçün prosedurların həyata keçirilməsi daxildir. Seçilmiş prosedurlar bizim mühakiməmizdən, eləcə də fırıldaqçılıq və ya səhv nəticəsində yaranmasından asılı olmayaraq maliyyə hesabatlarında əhəmiyyətli səhvlər riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Bu risklər qiymətləndirilərkən auditor müəyyən şəraitdə münasib olan audit prosedurlarının işlənilməsi hazırlanması məqsədilə maliyyə hesabatlarının hazırlanması və düzgün təqdim edilməsinə aid olan daxili nəzarət elementlərini nəzərə alır, lakin bu zaman müəssisənin daxili nəzarət sisteminin səmərəliliyi haqqında rəy bildirmək məqsədini güdmür. Auditə, həmçinin, tətbiq edilmiş uçot prinsiplərinin münasibliyinin və audit olunan müəssisənin rəhbərliyi tərəfindən edilmiş ehtimalların məntiqiliyinin qiymətləndirilməsi, o cümlədən ümumilikdə maliyyə hesabatlarının təqdim edilməsi üzrə qiymətləndirmənin aparılması daxildir.

Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutu auditor rəyinin bildirilməsi üçün yetərli və müvafiq əsası təmin edir.

Rəy

Bizim fikrimizcə, maliyyə hesabatları 31 dekabr 2013-cü il tarixinə “Kapital Bank” ASC-nin maliyyə vəziyyətini və 2013-cü il üzrə maliyyə nəticələrini və pul vəsaitlərinin hərəkətini Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğun olaraq bütün əhəmiyyətli aspektlər üzrə düzgün əks etdirir.

Ernst & Young Holdings (CIS) B.V.

15 aprel 2014-cü il

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat**31 dekabr 2013-cü il tarixinə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2013	2012
Aktivlər			
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	5	259,829	317,061
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	43,958	13,075
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	7	27,435	79,997
Müştərilərə verilmiş kreditlər	8	688,808	660,172
Asılı müəssisəyə investisiya	9	711	962
Əmlak və avadanlıqlar	10	18,253	20,075
Qeyri-maddi aktivlər	11	2,599	2,893
İnvestisiya əmlakı	12	2,246	1,063
Digər aktivlər	15	10,322	8,572
Cəmi aktivlər		1,054,161	1,103,870
Öhdəliklər			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	16	423,825	574,902
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	17	260,158	374,729
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	18	21,102	13,863
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	19	133,040	—
Cari mənfəət vergisi öhdəlikləri		2,567	3,453
Təxirə salınmış mənfəət vergisi öhdəlikləri	13	4,706	1,081
Digər öhdəliklər	15	30,942	21,902
Cəmi öhdəliklər		876,340	989,930
Kapital			
Səhmdar kapitalı	20	80,000	50,000
Əlavə ödənilmiş kapital	20	20,870	20,870
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir		920	464
Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı		756	320
Bölüşdürülməmiş mənfəət		75,275	42,286
Cəmi kapital		177,821	113,940
Cəmi öhdəliklər və kapital		1,054,161	1,103,870

Maliyyə hesabatlarını Bankın İdarə Heyəti adından imzalayan və buraxılmasına icazə verənlər:

Rövşən Allahverdiyev

İdarə Heyətinin Sədri

Roksana Əfəndiyeva

Baş Maliyyə İnzibatçısı

15 aprel 2014-cü il

Mənfəət və ya zərər haqqında hesabat

31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	Qeydlər	2013	2012
Faiz gəliri			
Müştərilərə verilmiş kreditlər		59,724	49,159
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları		1,814	2,561
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		1,248	102
		62,786	51,822
Faiz xərci			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(12,670)	(18,534)
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(8,283)	(13,308)
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		(4,214)	–
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(275)	(462)
		(25,442)	(32,304)
Xalis faiz gəliri		37,344	19,518
Kreditin dəyərsizləşməsi xərci	8	(514)	(7,048)
Kreditin dəyərsizləşməsi xərcindən sonra xalis faiz gəliri		36,830	12,470
Xalis haqq və komissiya gəliri	22	47,701	43,312
Dilinq əməliyyatlarından xalis gəlir		11,674	10,949
Digər əməliyyat gəliri		549	118
Qeyri-faiz gəliri		59,924	54,379
İşçilər üzrə xərclər	23	(26,325)	(24,383)
Ümumi və inzibati xərclər	24	(21,716)	(21,655)
Əmlakın və avadanlığın köhnəlməsi və qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	10, 11	(5,538)	(5,306)
Naxçıvan Sosial İnkişaf Fonduna ödəniş		(1,157)	(1,500)
Asılı müəssisənin zərərində pay	9	(251)	(148)
Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar	14	(86)	603
Qeyri-faiz xərcləri		(55,073)	(52,389)
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət		41,681	14,460
Mənfəət vergisi xərci	13	(8,692)	(3,353)
İl üzrə mənfəət		32,989	11,107

Ümumi gəlir haqqında hesabat**31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Qeydlər	2013	2012
İl üzrə mənfəət		32,989	11,107
Digər ümumi gəlir			
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək digər ümumi gəlir:</i>			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir	7	570	163
Vergi gəlirinin təsiri	13	(114)	(33)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif ediləcək xalis digər ümumi gəlir		456	130
<i>Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək digər ümumi gəlir:</i>			
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi		545	400
Mənfəət vergisinin təsiri	13	(109)	(80)
Sonrakı dövrlərdə mənfəət və ya zərərə yenidən təsnif edilməyəcək xalis digər ümumi gəlir		436	320
İl üzrə digər ümumi gəlir, vergidən sonra		892	450
İl üzrə cəmi ümumi gəlir		33,881	11,557

Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat**31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il üzrə***(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)*

	Səhmdar kapitalı	Əlavə ödənilmiş kapital	Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlir	Binalar üçün yenidən qiymətlən- dirmə ehtiyatı	Bölüşdü- rilməmiş mənfəət	Cəmi kapital
31 dekabr 2011-ci il	40,000	20,870	334	–	31,179	92,383
İl üzrə mənfəət	–	–	–	–	11,107	11,107
İl üzrə digər ümumi gəlir	–	–	130	320	–	450
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	–	–	130	320	11,107	11,557
Səhmdar kapitalının emissiyası (Qeyd 20)	10,000	–	–	–	–	10,000
31 dekabr 2012-ci il	50,000	20,870	464	320	42,286	113,940
İl üzrə mənfəət	–	–	–	–	32,989	32,989
İl üzrə digər ümumi gəlir	–	–	456	436	–	892
İl üzrə cəmi ümumi gəlir	–	–	456	436	32,989	33,881
Səhmdar kapitalının emissiyası (Qeyd 20)	30,000	–	–	–	–	30,000
31 dekabr 2013-cü il	80,000	20,870	920	756	75,275	177,821

Pul vəsaitlərinin hərəketi haqqında hesabat

31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il üzrə

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

	<i>Qeydlər</i>	2013	2012
Əməliyyat fəaliyyətindən pul vəsaitlərinin hərəketi			
Alınmış faiz		66,443	54,467
Ödənilmiş faiz		(23,954)	(28,066)
Alınmış haqq və komissiya		49,522	45,197
Ödənilmiş haqq və komissiya		(3,679)	(3,087)
Xarici valyuta ilə dilinq əməliyyatlarından realizasiya olunmuş xalis gəlir		11,674	10,949
Alınmış digər əməliyyat gəliri		89	112
İşçilər üzrə ödənilmiş xərclər		(26,349)	(24,056)
Ödənilmiş ümumi və inzibati xərclər		(19,012)	(20,938)
Naxçıvan Sosial İnkişaf fonduna ödəniş		(959)	(1,320)
Əməliyyat aktivlərində və öhdəliklərində dəyişikliklərdən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəketi		53,775	33,258
<i>Əməliyyat aktivlərində xalis (artım)/azalma</i>			
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər		(29,924)	(5,138)
Müştərilərə verilmiş kreditlər		(34,801)	140,811
Digər aktivlər		2,792	(12)
<i>Əməliyyat öhdəliklərində xalis artım/(azalma)</i>			
Müştərilər qarşısında öhdəliklər		(152,846)	69,951
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər		(114,411)	(232,687)
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər		7,422	(2,544)
Digər öhdəliklər		4,854	14,862
Mənfəət vergisindən əvvəl əməliyyat fəaliyyəti üzrə (istifadə edilmiş)/əldə edilmiş xalis pul vəsaitlərinin hərəketi		(263,139)	18,501
Ödənilmiş mənfəət vergisi		(5,954)	—
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə (istifadə edilmiş)/əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		(269,093)	18,501
İnvestisiya fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəketi			
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızların alınması		(43,089)	(227,782)
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızların satılmasından və geri alınmasından daxilolmalar		96,055	209,613
İnvestisiya əmlakının satılmasından daxilolmalar		212	—
Əmlak və avadanlıqların satılmasından daxilolmalar		95	—
Əmlak və avadanlıqların alınması		(3,841)	(4,584)
Qeyri-maddi aktivlərin alınması	11	(152)	(487)
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə əldə edilmiş/(istifadə edilmiş) xalis pul vəsaitləri		49,280	(23,240)
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən əldə edilmiş pul vəsaitlərinin hərəketi			
Səhmdar kapitalının emissiyasından daxilolmalar	20	30,000	10,000
Buraxılmış borc qiymətli kağızları		132,599	—
Maliyyələşdirmə fəaliyyətindən əldə edilmiş xalis pul vəsaitləri		162,599	10,000
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərinə valyuta məzənnələrinin dəyişməsinin təsiri		(18)	8
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentlərində xalis (azalma)/artım		(57,232)	5,269
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün əvvəlinə		317,061	311,792
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri, dövrün sonuna	5	259,829	317,061

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

1. Əsas fəaliyyət

"Kapital Bank" ASC ("Bank") 25 fevral 2000-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının ("ARMB") verdiyi 244 sayılı bank lisenziyası əsasında fəaliyyət göstərən açıq tipli səhmdar-kommersiya bankıdır.

Bankın əsas fəaliyyət növü korporativ və fərdi bank xidmətlərinin göstərilməsidir. Bunlara sərbəst konvertasiya edilən valyutalar və Azərbaycan manatı ("AZN") ilə əmanətlərin alınması və kommersiya kreditlərinin verilməsi, Azərbaycanın daxilində və xaricə pul vəsaitlərinin köçürmələri, müştərilərin ixrac və idxal əməliyyatlarının dəstəklənməsi, xarici valyutanın mübadilə edilməsi və fiziki şəxslərə digər bank xidmətlərinin göstərilməsi daxildir. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankın əməliyyat şəbəkəsi baş idarə, 11 müstəqil şöbə (2012-ci il: 11) və 89 filialdan (2012-ci il: 89) ibarətdir.

Bank 29 dekabr 2006-cı il tarixli "Fiziki şəxslərin əmanətlərinin sığortalanması haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulan əmanətlərin sığortalanması üzrə dövlət proqramında iştirak edir. Dövlət Əmanətlərin Sığortalanması Fondu 2013-cü ildə fiziki şəxslərin bir müştəri üzrə 30 AZN-ə (2012-ci il: 30 AZN) qədər əmanətlərinin (digər şərtləri nəzərə almaqla) 100%-nin kompensasiya edilməsinə zəmanət verir.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankın işçilərinin sayı 2,055 (2012-ci il: 2,042) olmuşdur.

Bankın rəsmi ünvanı belədir: Azərbaycan, Bakı, AZ1014, Füzuli küçəsi, 71.

31 dekabr tarixlərinə, Bankın mövcud səhmlərinə aşağıdakı səhmdarlar sahib olmuşlar:

Səhmdar	2013 %	2012 %
Paşa Holding MMC	99.84	99.81
Fiziki şəxslər	0.16	0.19
Cəmi	100.00	100.00

31 dekabr 2013-cü il tarixində Bankın tam mülkiyyətçiləri və ümumi birgə nəzarəti həyata keçirən şəxslər xanım Leyla Əliyeva və Arzu Əliyevadır.

2. Hesabatların tərtibatının əsası

Ümumi məsələlər

Hazırkı maliyyə hesabatları Mühəsibat Uçotunun Beynəlxalq Standartları Komitəsi ("MUBSK") tərəfindən buraxılmış Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartları ("MHBS") əsasında hazırlanmışdır.

Azərbaycan manatı Bankın funksional və təqdimat valyutasıdır, çünki əməliyyatların əksəriyyəti Azərbaycan manatı ilə ifadə edilir, ölçülür və ya maliyyələşdirilir. Digər valyutalarla aparılmış əməliyyatlar xarici valyuta ilə əməliyyatlar kimi uçota alınır. Bank qeydlərin aparılmasını və maliyyə hesabatlarının hazırlanmasını Azərbaycan manatı ilə və MHBS-ə uyğun olaraq həyata keçirir. Hazırkı maliyyə hesabatları, xüsusi olaraq qeyd edilmiş hallar və bir səhm üzrə dəyər istisna olmaqla, min Azərbaycan manatı ("AZN") ilə təqdim edilir. Ədalətli dəyərlə ölçülmüş binalar, satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları və investisiya əmlakı istisna olmaqla, maliyyə hesabatları ilkin maya dəyəri əsasında hazırlanmışdır.

3. Mühüm mühəsibat uçotu prinsiplərinin icmalı

Mühəsibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər

İl ərzində Bank aşağıdakı düzəlişlər edilmiş MHBS və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatlarının Şərhi Komitəsinin ("BMHŞK") yeni Şərhlərini qəbul etmişdir. Bu dəyişikliklərin əsas təsirləri aşağıda təqdim edilir:

13 sayılı MHBS "Ədalətli dəyərin ölçülməsi"

13 sayılı MHBS bütün ədalətli dəyər ölçülmələrinə MHBS əsasında vahid qaydanı tətbiq edir. 13 sayılı MHBS müəssisədə ədalətli dəyərin nə vaxt istifadə edilməsinə dair tələbi dəyişməyərək, ədalətli dəyərin istifadə edilməsi tələb olunanda və ya icazə verildə ədalətli dəyərin MHBS əsasında necə ölçüləcəyi qaydasını müəyyən edir. 13 sayılı MHBS-in tətbiqi Bankın ədalətli dəyər ölçmələrinə əhəmiyyətli təsir göstərməmişdir. 13 sayılı MHBS həmçinin ədalətli dəyər haqqında xüsusi məlumatların açıqlanmasını tələb edir. Bu tələblərin bəziləri digər standartların, o cümlədən 7 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri: Məlumatların açıqlanması" adlı standartın məlumatların açıqlanmasına dair tələblərini əvəz edir. Bu məlumatların bəzilərinin açıqlanmasını 34.16A(j) sayılı MUBS xüsusi olaraq tələb edir. Bank bu məlumatları 26-cı Qeyddə açıqlayır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühüm mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Mühasibat uçotu prinsiplərində dəyişikliklər (davamı)

19 sayılı MUBS "İşçilərin mükafatlandırılması" (Düzəliş)

MUBSK 19 sayılı MUBS-a 1 yanvar 2013-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilən düzəliş dərc etmişdir. Düzəliş İşçilərin mükafatlandırılmasının uçotunda əhəmiyyətli dəyişikliklərin aparılmasını, o cümlədən pensiya planının aktivləri və öhdəliklərində dəyişikliklərin tanınmasının təxirə salınmasının ("dəhliz mexanizmi"nin) aradan götürülməsini təklif edir. Bundan əlavə, bu düzəlişlər mənfəət və ya zərərdə tanınmış xalis pensiya aktivində (öhdəliyində) dəyişiklikləri xalis faiz gəliri (xərçi) və xidmət xərcləri ilə məhdudlaşdıracaq. Bu düzəlişlər Bankın maliyyə vəziyyətinə təsir göstərməmişdir.

12 sayılı MHBS "Digər müəssisələrdə iştirak paylarının açıqlanması"

12 sayılı MHBS müəssisənin törəmə müəssisələrdə, birgə layihələrdə, asılı müəssisələrdə və tərkib müəssisələrdə paylarına dair açıqlamalar üzrə tələbləri müəyyən edir. 12 sayılı MHBS-də olan tələblər törəmə müəssisələr üçün əvvəl mövcud olmuş açıqlama tələblərindən fərqli olaraq daha müfəssəldir. Məsələn, törəmə müəssisəyə səsvermə hüquqlarının çoxluğu olmadan nəzarət edilir. Bankın asılı müəssisədə iştirak payı var. 12 sayılı MHBS üzrə açıqlamalar Qeyd 9-da təqdim edilir.

1 sayılı MUBS "Digər ümumi gəlirin təqdim edilməsində dəyişikliklər" (Düzəliş)

1 sayılı MUBS-a düzəlişlər digər ümumi gəlirdə təqdim edilmiş maddələrin qruplaşdırılmasını dəyişdirir. Gələcəkdə bir vaxt mənfəət və ya zərəre yenidən təsnif edilə bilən maddələr (məsələn, satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri üzrə xalis zərərlər və ya gəlirlər) heç vaxt yenidən təsnif ediləcək maddələrdən (məsələn, binaların yenidən qiymətləndirilməsi) ayrıca təqdim edilməməlidir. Düzəlişlər yalnız hesabatların təqdimatına aiddir və Bankın maliyyə vəziyyətinə və nəticələrinə təsir göstərmir.

1 sayılı MUBS "Müqayisəli məlumatla dair tələbin aydınlaşdırılması" (Düzəliş)

Bu düzəliş könüllü əlavə müqayisəli məlumat və minimal tələb olunan müqayisəli məlumat arasındakı fərqi izah edir. Müəssisə minimal tələb olunan müqayisəli dövrdən əlavə könüllü olaraq müqayisəli məlumat təqdim etdikdə maliyyə hesabatlarının əlaqəli qeydlərinə müqayisəli məlumat daxil edilməlidir. Düzəliş göstərir ki, maliyyə hesabatlarındakı maddələrin retrospektiv şəkildə yenidən hesablanması və ya yenidən təsnif edilməsi nəticəsində təqdim edilmiş açılış maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatların əlaqəli qeydlərində müqayisəli məlumat mütləq təqdim edilməli deyil. Düzəliş yalnız məlumatın təqdim edilməsinə aiddir və Bankın maliyyə vəziyyətinə və ya nəticələrinə təsir göstərmir.

7 sayılı MHBS-ə Düzəlişlər "Məlumatların açıqlanması – Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi"

Bu düzəlişlər müəssisənin əvəzləşdirmə hüquqları və onlara aid razılaşmalar (məsələn, girov haqqında razılaşmalar) haqqında məlumatı açıqlamağı tələb edir. Açıqlamalar maliyyə hesabatlarının istifadəçilərinə qarşılıqlı əvəzləşdirmə razılaşmalarının müəssisənin maliyyə vəziyyətinə təsirini qiymətləndirmək imkanı verə bilər. Yeni açıqlamalar 32 sayılı "Maliyyə alətləri: Təqdimat" adlı MUBS-a uyğun olaraq əvəzləşdirilən bütün tanınmış maliyyə alətləri üçün tələb olunur. Açıqlamalar həmçinin qüvvədə olan qarşılıqlı əvəzləşdirmə haqqında əsas razılaşmaya və ya oxşar razılaşmaya tabe olan tanınmış maliyyə alətlərinə (bu alətlərin 32 sayılı MUBS-a uyğun olaraq əvəzləşdirilib-əvəzləşdirilmədiyindən asılı olmayaraq) tətbiq olunur. Bu düzəlişlər Bankın maliyyə vəziyyətinə və ya əməliyyatlarının nəticələrinə təsir göstərməmişdir.

Asılı müəssisələrə investisiyalar

Asılı müəssisələr Bankın əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərdiyi, lakin nəzarət etmədiyi müəssisələrdir; Bankın bu müəssisələrin səsvermə hüququ verən səhmlərində payı adətən 20% və 50% təşkil edir. Asılı müəssisələrə investisiyalar pay iştirakı metoduna əsasən qeydə alınır və ilkin tanınma zamanı qüvvəli daxil edən ilkin dəyerdə əks etdirilir. Balans dəyərində sonrakı dəyişikliklər Bankın asılı müəssisənin xalis aktivlərindəki payında alışdan sonrakı dəyişiklikləri əks etdirir. Bankın asılı müəssisələrin mənfəət və zərərlərindəki payı mənfəət və ya zərərdə və ehtiyatlarda hərəkətdə olan payı digər ümumi gəlir haqqında hesabatda tanınır. Bununla bərabər, Bankın asılı müəssisənin zərərindəki payı onun asılı müəssisədəki payına bərabər və ya bu paydan artıq olarsa, Bank, asılı müəssisəyə və ya onun adından gələcək ödənişlər aparmalı olduğu hallar istisna olmaqla, gələcək zərərləri tanıyır.

Bank və onun asılı müəssisələri arasındakı əməliyyatlar üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər Bankın asılı müəssisələrdəki payına proporsional həcmdə silinir; bundan əlavə, köçürülmüş aktivin dəyersizləşməsi sübuta yetirilmədiyi halda realizasiya olunmamış zərərlər də silinir. Asılı müəssisələr Bankın siyasətini nəzərə alan vahid uçot siyasətini tətbiq edir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Ədalətli dəyərin ölçülməsi

Bank maliyyə alətlərini, o cümlədən ticarət və satış üçün mövcud olan qiymətli kağızları, törəmə alətləri və investisiya əmlakı kimi qeyri-maliyyə aktivləri hər hesabat tarixində ədalətli dəyərlə ölçür. Bundan əlavə, amortizasiya hesablanmış dəyərlə ölçülmüş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərləri 26-cı Qeyddə təqdim edilir.

Ədalətli dəyər ölçmə tarixində bazar iştirakçıları arasında aparılan müntəzəm əməliyyatlar zamanı aktivin satılmasından alınə biləcək və ya öhdəliyin köçürülməsinə görə ödənilə biləcək məbləğdir. Ədalətli dəyər ölçülərkən aktivin satılması və ya öhdəliyin köçürülməsi əməliyyatının aşağıdakı yerlərdən birində aparılması ehtimal edilir:

- ▶ Aktivin və ya öhdəliyin əsas bazarı; və ya
- ▶ Əsas bazar olmayanda, aktivin və ya öhdəliyin ən əlverişli bazarı.

Bankın əsas və ya ən əlverişli bazara çıxışı olmalıdır. Aktivin və ya öhdəliyin ədalətli dəyəri bazar iştirakçıları aktivini və ya öhdəliyi qiymətləndirərkən istifadə etdiyi fərziyyələri istifadə etməklə ölçülməlidir və bu zaman ehtimal edilməlidir ki, bazar iştirakçıları öz hərəkətlərində ən yaxşı iqtisadi mənafeələrini güdür. Qeyri-maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri ölçülərkən bazar iştirakçısının, aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə etməklə və ya həmin aktivini maksimal və ən yaxşı şəkildə istifadə edəcək digər bazar iştirakçısına satmaqla, iqtisadi fayda əldə etmək qabiliyyəti nəzərə alınır.

Bank mövcud şəraitdə münasib olan və ədalətli dəyəri ölçmək üçün kifayət qədər məlumatları olan, müvafiq bazar məlumatlarını maksimal istifadə edən və müşahidə edilməyən məlumatların istifadəsini minimuma endirən qiymətləndirmə üsullarını istifadə edir.

Maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyəri ölçülən və ya təqdim edilən bütün aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında ədalətli dəyər iyerarxiyasının daxilində aşağıda təsvir olunan kateqoriyalara bölünür:

- ▶ Səviyyə 1 – Oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üçün fəal bazarlarda bazar qiymətləri (təshih edilməmiş) mövcud olanlar;
- ▶ Səviyyə 2 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları birbaşa və ya dolayısı ilə müşahidə edilən qiymətləndirmə üsulları;
- ▶ Səviyyə 3 – Ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları müşahidə edilməyən qiymətləndirmə üsulları.

Maliyyə hesabatlarında dövrü şəkildə tanınan aktivlər və öhdəliklər üçün Bank hər hesabat dövrünün sonunda kateqoriyalara bölməni yenidən qiymətləndirərək iyerarxiyanın daxilində Səviyyələr arasında köçürmələrin baş verib-vermədiyini müəyyən edir (ədalətli dəyərin ölçülməsi üçün ümumiyyətlə əhəmiyyətli olan ən aşağı səviyyəli giriş məlumatları əsasında).

Maliyyə aktivləri

İlkin tanınma

39 sayılı MUBS-a uyğun olaraq maliyyə aktivləri müvafiq qaydada ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar, kreditlər və debitor borcları və ya satış üçün mövcud olan maliyyə alətlərinə təsnif edilir. Bank maliyyə aktivlərini ilkin tanıma zamanı təsnifləşdirir və sonra aşağıda təsvir olunan müəyyən hallarda maliyyə aktivlərini yenidən təsnif edə bilər.

Tanıma tarixi

Maliyyə aktivlərinin bütün müntəzəm alışları və satışları alqı-satqı tarixində, yəni Bank aktivini almaq öhdəliyini üzərinə götürdüyü tarixdə tanınır. Müntəzəm alış və ya satış əməliyyatları qanunvericiliklə və ya bazar razılaşmaları ilə ümumi şəkildə müəyyən edilmiş müddət ərzində aktivlərin çatdırılmasını tələb edən maliyyə aktivlərinin alınması və ya satılması deməkdir.

Mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri

Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilən maliyyə aktivləri "mənfəət və ya zərər vasitəsilə ədalətli dəyərlə əks etdirilmiş maliyyə aktivləri" kateqoriyasına daxil edilir. Maliyyə aktivləri ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi o halda təsnif edilir ki, onlar yaxın zamanda satılmaq məqsədilə alınmışdır. Təyin edilmiş və effektiv hedcinq alətləri olmayan törəmə aktivlər də ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Ticarət məqsədləri üçün saxlanılan maliyyə aktivləri üzrə gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərərdə əksini tapır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)

İlkin tanınma (davamı)

Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar

Müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli və müəyyən müddəti olan qeyri-törəmə maliyyə aktivləri Bankın onları ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlamaq niyyəti və imkanı olanda, ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilir. Qeyri-müəyyən müddət ərzində saxlanması nəzərdə tutulan investisiyalar bu sinfə daxil edilmir. Ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan investisiyalar sonradan amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçülür. Gəlir və ya zərər investisiyalar uçotdan çıxarılanda və ya dəyərsizləşəndə, eləcə də amortizasiya prosesində mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Kreditlər və debitor borcları

Kreditlər və debitor borcları fəal bazarda dövr etməyən, müəyyən və ya müəyyən edilə bilən ödənişli qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. Onlar dərhal və ya qısa müddətdə satılmaq üçün nəzərdə tutulmur, ticarət qiymətli kağızları kimi təsnif edilmir və ya satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları kimi göstərilir. Belə aktivlər effektiv faiz dərəcəsi metodundan istifadə etməklə amortizasiya olunmuş dəyərlə əks etdirilir. Gəlir və zərər kreditlər və debitor borcları uçotdan çıxarılanda və ya dəyərsizləşəndə, eləcə də amortizasiya prosesində mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri

Satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri yuxarıda göstərilən üç sinfə daxil olmayan və ya satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri kimi təsnif edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləridir. İlkin tanımadan sonra satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri ədalətli dəyərlə ölçülür və bu zaman gəlir və xərclər investisiyanın tanınması dayanan və ya investisiyanın dəyərsizləşməsi müəyyən ediləndə digər ümumi gəlir kimi əks etdirilir. Belə halda əvvəl digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilmiş müştərek gəlir və ya zərər yenidən mənfəət və ya zərərdə təsnif edilir. Bununla bərabər, effektiv faiz dərəcəsi metodu ilə hesablanmış faizlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Maliyyə aktivlərinin yenidən təsnif edilməsi

Ticarət üçün saxlanılan aktiv kimi təsnif edilmiş qeyri-törəmə maliyyə aktivləri artıq yaxın zamanda satılmaq məqsədilə saxlanılırsa, aşağıdakı hallardan birində ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunan maliyyə aktivləri kateqoriyasından çıxarıla bilər:

- ▶ yuxarıda göstərilmiş kreditlər və debitor borcları anlayışına uyğun olan maliyyə aktivləri o halda kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər ki, Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəmə müddəti tamamlananadək saxlamaq niyyətində və qabiliyyətində olsun;
- ▶ digər maliyyə aktivləri yalnız nadir hallarda satış üçün mövcud olan və ya ödəmə müddəti tamamlanana qədər saxlanılan aktivlər kimi yenidən təsnif edilə bilər.

Kreditlər və debitor borcları tərifinə uyğun olan satış üçün mövcud olan maliyyə aktivləri Bank onu yaxın gələcəkdə və ya ödəmə müddəti tamamlananadək saxlamaq niyyətində və imkanına malikdirsə, kreditlər və debitor borcları kateqoriyasına yenidən təsnif edilə bilər.

Maliyyə aktivləri yenidən təsnif etmə tarixində ədalətli dəyərlə yenidən təsnif edilir. Artıq mənfəət və ya zərərdə tanınmış gəlir və ya zərər geri qaytarılmır. Yenidən təsnif etmə tarixində maliyyə aktivinin ədalətli dəyəri, müvafiq olaraq, onun yeni dəyəri və ya amortizasiya edilmiş dəyəri olur.

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri kassada olan pul vəsaitləri, ARMB-dan alınacaq məbləğlər (məcburi ehtiyatları çıxmaqla) və ödəmə müddəti verildiyi tarixdən etibarən doxsan gündən artıq olmayan və müqavilə yüklülüyündən azad olan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Borc vəsaitləri

Buraxılmış maliyyə alətləri və ya onların komponentləri o halda öhdəlik kimi təsnif edilir ki, müqavilə razılaşmasının mahiyyəti Bankın üzərinə aşağıdakı öhdəliklərdən birinin qoyulması ilə nəticələnsin: sahibə pul vəsaitləri və ya digər maliyyə aktivini çatdırmaq və ya öhdəliyi müəyyən məbləğdə pul vəsaitinin və ya digər maliyyə aktivinin müəyyən sayda xüsusi kapital alətlərinə mübadilə etməkdən fərqli olan yolla ödəmək. Belə alətlərə müştəri, ARMB və dövlət təşkilatları, kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər və buraxılmış borc qiymətli kağızları daxildir. İlkin tanımadan sonra borclar amortizasiya olunmuş dəyərlə, effektiv faiz metodundan istifadə etməklə ölçülür. Gəlir və zərərlər mənfəət və zərərdə borclar silindikdə, eləcə də amortizasiyanın hesablanması prosesində əks etdirilir.

Lizinqlər

Əməliyyat lizinqi – Bank lizinq alan qismində

Lizinq üzrə obyektlərin mülkiyyət hüququ ilə əlaqədar risk və gəlirlər lizinqə verən tərəfindən Banka ötürülmədikdə aktivlərin lizinqi əməliyyat lizinqi hesab olunur. Əməliyyat lizinqi əsasında ödənişlər lizinqin müddəti ərzində bərabər çıxılmalar metoduna əsasən ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Maliyyə alətlərinin ilkin tanınmada ölçülməsi

İlkin tanınma zamanı maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə ölçülür, ədalətli dəyərinin dəyişməsi mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan alətlərdə birbaşa aid edilən haqq və xərcləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilir.

Adətən, ilkin tanınmada maliyyə alətinin ədalətli dəyərinin ən yaxşı sübutu əməliyyat qiymətidir. Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyərin əməliyyat qiymətindən fərqli olduğunu müəyyən edərsə, onda:

- ▶ Ədalətli dəyər fəal bazarda oxşar aktivlər və ya öhdəliklərin kotirovkaları ilə sübuta yetirilsə (yəni Səviyyə 1 üçün giriş məlumatları) və ya yalnız müşahidə edilə bilən bazarlarda əldə edilən məlumatları istifadə edən qiymətləndirmə üsullarına əsaslanırsa, Bank ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi gəlir və ya zərər kimi tanıyır;
- ▶ Bütün digər hallarda maliyyə alətinin ilkin qiymətləndirməsində ilkin tanınmada ədalətli dəyər və əməliyyat qiyməti arasındakı fərqi təxirə salmaq üçün düzəliş aparılır. İlkin tanımadan sonra Bank bu təxirə salınmış fərqi gəlir və ya xərc kimi yalnız giriş məlumatları müşahidə edilə biləndə və ya alət uçotdan çıxarılanda tanıyır.

Maliyyə alətlərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi

Bank maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəliklərinin tanınmış məbləğlərini qarşılıqlı əvəz etmək üçün qanuni hüquqa malik olduğu və ya hesablaşmanı netto əsasda həyata keçirmək, ya da eyni vaxtda aktivləri reallaşdırmaq və öhdəliyi yerinə yetirmək niyyəti olduğu halda, qarşılıqlı əvəzləşdirir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis məbləğ kimi təqdim edir. Bu adətən əsas əvəzləşdirmə razılaşmalarında baş vermir və əlaqəli aktiv və öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ümumi məbləğdə göstərilir.

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi

Maliyyə aktivinin və ya maliyyə aktivləri qrupunun dəyərsizləşməsi ehtimalına dair obyektiv sübutların olub-olmamasını müəyyən etmək üçün Bank hər hesabat tarixində qiymətləndirmə aparır. Maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupu yalnız və yalnız aktiv ilk dəfə əks etdirildikdən sonra baş vermiş bir və ya bir neçə hadisə nəticəsində dəyərsizləşmənin obyektiv sübutu olanda (baş vermiş "zərər hadisəsi") və ya bu zərər hadisəsi (və ya hadisələri) maliyyə aktivləri və ya maliyyə aktivləri qrupundan gözlənilən və etibarlı şəkildə qiymətləndirilə bilən pul vəsaitləri hərəkətlərinə təsir göstərəndə dəyərsizləşmiş hesab edilir. Dəyərsizləşmənin sübutlarına borcaların və ya borcalanlar qrupunun mühüm maliyyə çətinlikləri ilə rastlaşması, faizlərin və ya əsas məbləğin ödənilməsi öhdəliklərini pozması, yüksək müflisləşmə və ya digər maliyyə yenidənqurması ehtimalı ilə qarşılaşmasına dair sübutlar, habelə müşahidə edilən bazar məlumatları əsasında qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri hərəkətində ölçülə bilən azalmaya (məsələn, vaxtı keçmiş ödənişlərin səviyyələrində dəyişikliklərə və ya aktivlər üzrə zərərlərlə uzlaşan iqtisadi şəraitlərə) dair sübutlar daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər və müştərilərə verilmiş kreditlər

Amortizasiya olunmuş dəyərlə uçota alınan kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərlə və müştərilərə verilmiş kreditlərlə bağlı Bank əvvəlcə fərdi olaraq mühüm maliyyə aktivləri üçün fərdi və fərdi olaraq mühüm olmayan maliyyə aktivləri üçün məcmu şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutların olub-olmamasını qiymətləndirir. Bank mühüm olub-olmamasından asılı olmayaraq fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olmaması qərarına gələrsə, həmin aktiv analoji kredit riski xüsusiyyətlərinə malik olan maliyyə aktivləri qrupuna daxil edir və onların dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsini məcmu şəkildə aparır. Dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi fərdi şəkildə aparılmış və dəyərsizləşmə zərərləri əks etdirilmiş aktivlər dəyərsizləşmə baxımından məcmu şəkildə qiymətləndirməyə daxil edilmir.

Dəyərsizləşmə zərərlərinin çəkilməsinin obyektiv sübutu olarsa, zərərin məbləği aktivlərin balans dəyəri ilə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri (hələ çəkilməmiş gələcəkdə gözlənilən kredit zərərləri nəzərə alınmadan) arasında fərq kimi ölçülür. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabının istifadə edilməsi hesabına azalır və zərərin məbləği mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Faiz gəlirləri azaldılmış balans dəyəri üzrə, aktiv üzrə ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanmağa davam edir. Kreditlər və müvafiq ehtiyat kreditin qaytarılmasının realistik perspektivləri olmayanda və bütün təminat reallaşdırıldıqda və ya Bankın mülkiyyətinə keçdikdə silinir. Əgər növbəti ildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə zərərinin məbləği dəyərsizləşmə tanındıqdan sonra baş vermiş hadisə nəticəsində artır və ya azalırsa, əvvəl tanınmış dəyərsizləşmə zərəri ehtiyat hesabında düzəliş aparmaqla əks etdirilir. Gələcək silinmə sonradan bərpa edilirsə, bərpa məbləği mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyəri maliyyə aktivinin ilkin effektiv faiz dərəcəsi ilə diskont edilir. Kredit dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilmişdirsə, dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi üçün diskontun dərəcəsi, cari effektiv faiz dərəcəsi olacaqdır. Girov qoyulmuş maliyyə aktivləri üzrə qiymətləndirilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin cari dəyərinin hesablanması, girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsinin mümkün olub-olmamasından asılı olmayaraq, girovun alınması və satılması ilə bağlı məsrəfləri çıxmaqla girov aktivinin özgəninkiləşdirilməsindən irəli gələn pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirir.

Dəyərsizləşmənin məcmu şəkildə qiymətləndirilməsi məqsədilə maliyyə aktivləri Bankın daxili kredit reytingləri sistemi əsasında qruplara bölünür və bu zaman aktivin növü, iqtisadi sektoru, coğrafi mövqeyi, girovun növü, ödəniş vaxtının keçib-keçməməsi və digər müvafiq amillər kimi kredit riskinin xüsusiyyətləri nəzərə alınır.

Məcmu şəkildə dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilmiş maliyyə aktivləri qrupu üzrə pul vəsaitlərinin gələcək hərəkətləri bu qrupa daxil olan aktivlərin kredit riski xüsusiyyətləri ilə analoji xüsusiyyətlərə malik olan aktivlər üzrə zərərlərlə bağlı tarixi məlumat əsasında müəyyən edilir. Zərərlərlə bağlı tarixi məlumatda həmin məlumatın aid olduğu illərdə təsir göstərməmiş cari şəraitlərin təsirini əks etdirmək və keçmiş müddətin hazırda mövcud olmayan şəraitlərinin təsirini istisna etmək məqsədilə müşahidə edilən cari bazar məlumatı əsasında düzəlişlər edilir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişikliklərin qiymətləndirmələri hər il üçün müşahidə edilən bazarda müvafiq məlumatlardakı dəyişiklikləri (misal üçün işsizlik səviyyəsi, daşınmaz əmlakın qiymətləri, əmtəə qiymətləri, ödəniş statusunda dəyişikliklər və ya qrupun çəkdiyi zərərləri və ya onların həcmi) əks etdirən digər amilləri) əks etdirir. Gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin qiymətləndirilməsi üçün istifadə edilmiş metod və fərziyyələr müntəzəm qaydada yenidən baxılır ki, qiymətləndirilmiş zərərlərlə faktiki nəticələr arasındakı fərqlər azaldılsın.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları üçün Bank hər hesabat tarixində investisiya və ya investisiyalar qrupunda dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübutun olub-olmamasını qiymətləndirir.

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları kimi təsnif edilən kapital investisiyaları ilə bağlı obyektiv dəyərsizləşmə sübutlarına investisiyanın ədalətli dəyərinin maya dəyərindən əhəmiyyətli və ya sürəkli şəkildə aşağı düşməsi daxildir. Dəyərsizləşmə sübutları mövcud olanda məcmu zərər – əvvəl mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş investisiya üzrə dəyərsizləşmə zərərinin çıxmaqla alış dəyəri ilə cari ədalətli dəyər arasındakı fərq kimi ölçülür – digər ümumi gəlirin tərkibindən çıxarılır və mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Kapital investisiyaları üzrə dəyərsizləşmə zərərləri mənfəət və ya zərər vasitəsilə bərpa edilmir, onların dəyərsizləşmədən sonra ədalətli dəyərinin artması digər ümumi gəlirin tərkibində əks etdirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi (davamı)

Satış üçün mövcud olan maliyyə investisiyaları (davamı)

Borc alətləri satış üçün mövcud olan alətlər kimi təsnif ediləndə dəyərsizləşmə amortizasiya hesablanmış dəyərle uçota alınan maliyyə aktivləri ilə eyni prinsiplərlə qiymətləndirilir. Gələcək faiz gəliri azaldılmış balans dəyərində əsaslanır və dəyərsizləşmə zərərinin ölçülməsi məqsədilə gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin diskont edilməsi üçün istifadə edilən faiz dərəcəsi ilə hesablanır. Faiz gəliri mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Əgər növbəti ildə borc alətinin ədalətli dəyəri artırsa və bu artma obyektiv olaraq dəyərsizləşmə zərərləri mənfəət və ya zərərdə əks etdirildikdən sonra baş vermiş hadisə ilə bağlıdırsa, dəyərsizləşmə zərəri mənfəət və ya zərərdə bərpa edilir.

Kreditlərin restrukturizasiyası

İmkan dairəsində Bank girova yiyələnmək əvəzinə kredit şərtlərini dəyişdirməyə çalışır. Buna müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş ödəniş müddətlərinin uzadılması və yeni kredit şərtlərinin razılaşdırılması daxildir.

Bu restrukturizasiyanın uçot qaydası aşağıda təqdim olunur:

- Kreditin valyutası dəyişmişdirsə, köhnə kredit uçotdan çıxarılır və yeni kredit tanınır;
- Kreditin restrukturizasiyası borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlı deyilsə, Bank aşağıda təsvir olunan maliyyə öhdəlikləri üçün tətbiq edilən eyni yanaşmadan istifadə edir;
- Kreditin restrukturizasiya borcalanın maliyyə çətinlikləri ilə bağlıdırsa və kredit restrukturizasiyadan sonra dəyərsizləşirsə, Bank ilkin effektiv faiz dərəcəsindən istifadə etməklə diskont edilmiş yeni pul vəsaitlərinin hərəkətinin cari dəyəri ilə dövr üzrə ehtiyat xərclərində restrukturizasiyadan əvvəlki balans dəyəri arasında fərqi tanıyır. Restrukturizasiyadan sonra kredit dəyərsizləşməsə, Bank effektiv faiz dərəcəsini yenidən hesablayır.

Yeni şərtlər müəyyən ediləndə kreditin vaxtı keçmiş hesab olunmur. Bütün şərtlərin yerinə yetirilməsindən və gələcək ödənişlərin mümkünlüyündən əmin olmaq məqsədilə Bankın rəhbərliyi restrukturizasiya edilmiş kreditləri daim nəzərdən keçirir. Belə kreditlər fərdi və ya məcmu qaydada dəyərsizləşməyə məruz qalmaqda davam edir və onların ödənilən dəyəri kredit üzrə ilkin və ya cari effektiv faiz dərəcəsini istifadə etməklə hesablanır.

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivləri (və ya müvafiq hallarda maliyyə aktivinin bir hissəsi və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) aşağıdakı hallarda uçotdan çıxarılır:

- aktivdən pul vəsaitlərini əldə etmək hüquqlarının vaxtı başa çatmışdır;
- Bank özünün aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüquqlarını üçüncü tərəfə köçürmüş və ya aktivdən pul vəsaitlərini almaq hüququnu saxlayaraq, üzərinə aktivdən pul vəsaitlərini "tranzit" razılaşması əsasında tam məbləğdə və çox yubanmadan ödəmək öhdəliyini götürmüşdür; və
- Bank: (a) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini ötürmüş; (b) aktiv üzrə risk və səmərələrin böyük hissəsini ötürməmiş və ya özündə saxlamamış, lakin onlar üzrə nəzarət hüququnu ötürmüşdür.

Bank aktivdən pul vəsaitləri hərəkətini almaq hüququnu ötürmüş və aktiv üzrə risk və səmərələrin əksəriyyətini nə ötürməmiş, nə onları özündə saxlamamış, nə də aktiv üzrə nəzarət hüququnu ötürməmişdirsə, aktiv, Bankın həmin aktivdə davam edən iştirakı müqabilində əks etdirilir. Ötürülmüş aktiv üzrə zəmanət formasında aktivdə iştirakın davam etməsi aktivin ilkin balans dəyəri ilə Bankdan tələb oluna biləcək maksimal ödəniş məbləğindən az olanı ilə ölçülür.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin uçotdan çıxarılması (davamı)

Aktivdə iştirak, ötürülmüş aktiv üzrə yazılı və/və ya satın alınmış opsiya (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiya və ya analoji alət) formasında davam edirsə, Bankın davam edən iştirakının həddi köçürülən aktivin Bank tərəfindən geri alınacaq dəyərində bərabərdir. Lakin ədalətli dəyərlə qiymətləndirilən aktiv üzrə yazılı "put" opsiya (o cümlədən nağd hesablaşma əsaslı opsiya və ya analoji alət) istisna təşkil edir və bu halda Bankın davam edən iştirakının həddi, köçürülən aktivin ədalətli dəyəri və opsiyanın icra qiymətindən az olanı ilə məhdudlaşır.

Maliyyə öhdəlikləri

Maliyyə öhdəliyi müvafiq öhdəlik icra edildikdə, ləğv edildikdə və ya vaxtı başa çatdıqda uçotdan çıxarılır.

Mövcud olan bir maliyyə öhdəliyi eyni kreditor qarşısında tam fərqli şərtlərlə digəri ilə əvəz edildikdə və ya mövcud öhdəliyin şərtlərinə əhəmiyyətli düzəlişlər edildikdə, belə əvəz etmə və ya düzəliş ilkin öhdəliyin tanınmasının dayandırılmasını və yeni öhdəliyin tanınmasını tələb edir və müvafiq balans dəyərlərindəki fərqlər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir.

Maliyyə zəmanətləri

Adi fəaliyyətində Bank akkreditivlər və zəmanətlərdən ibarət olan maliyyə zəmanətləri verir. Maliyyə zəmanətləri maliyyə hesabatlarında ilk öncə ədalətli dəyərlə "Digər öhdəliklər" maddəsində alınmış komissiya məbləğində əks etdirilir. İlk əks etdirmədən sonra Bankın hər bir zəmanət üzrə öhdəliyi aşağıdakı məbləğlərdən yuxarı olanı ilə ölçülür: amortizasiya hesablanmış komissiya və zəmanətdən irəli gələn maliyyə öhdəliyinin ödənilməsi üçün tələb olunan məsrəflərin ən yaxşı qiyməti.

Maliyyə zəmanətləri ilə bağlı öhdəliyin artması mənfəət və ya zərərdə nəzərə alınır. Alınmış komissiya mənfəət və ya zərərdə zəmanətin müddəti üzrə bərabər hissələrə bölünməklə əks etdirilir.

Vergilər

Cari mənfəət vergisi xərci Azərbaycan Respublikasının qanunları əsasında hesablanır.

Təxirə salınmış vergi aktivləri öhdəlik metodundan istifadə etməklə müvəqqəti fərqlər üzrə hesablanır. Təxirə salınmış mənfəət şirkətlərin birləşməsi olmayan əməliyyat zamanı qüvvəyə gələn və ya aktiv və ya öhdəliyin ilkin tanınmasından irəli gəlməyində və əməliyyat zamanı nə uçot mənfəətinə, nə də vergiyə cəlb edilən mənfəətə və ya zərərə təsir göstərmədiyi hallarda, təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivlərinin və öhdəliklərinin vergi bazası və onların maliyyə hesabatları məqsədləri üçün balans dəyərləri arasında bütün müvəqqəti fərqlər üzrə müəyyən edilir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri yalnız bu dərəcədə müəyyən edilir ki, çıxılan müvəqqəti fərqlərin istifadə edilə bilməsi üçün vergiyə cəlb edilən mənfəətin mövcud olması ehtimalı olsun. Təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri, hesabat tarixinə qüvvədə olan və ya əsas etibarilə qüvvədə olan vergi dərəcələri və vergi qanunları əsasında aktivlərin satıldığı və ya öhdəliklərin yerinə yetirildiyi müddətdə tətbiq edilən vergi dərəcələri ilə ölçülür.

Bundan əlavə, Azərbaycanda Bankın fəaliyyəti ilə bağlı müxtəlif əməliyyat vergiləri tətbiq edilir. Bu vergilər ümumi və inzibati xərclərin tərkibinə daxil edilir.

Cari və təxirə salınmış vergi mənfəət və ya zərərdə tanınır, lakin cari və təxirə salınmış vergi digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınan maddələrə aiddirsə, cari və təxirə salınmış vergi də, müvafiq olaraq, digər ümumi gəlirdə və ya birbaşa kapitalda tanınır.

Əmlak və avadanlıqlar

Avadanlıqlar, gündəlik xidmət xərcləri istisna olmaqla, yığılmış köhnəlməni və hər hansı tanınmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə tanınır. Tanıma meyarına uyğun gələndə, avadanlıqların bir hissəsinin əvəz etdirilməsi xərcləri yaranan zaman həmin dəyərə daxil edilir. Avadanlığın balans dəyəri dəyərsizləşmə baxımından balans dəyərinin qaytarılmayacağını göstərən hadisələr baş verəndə və ya şəraitlər dəyişəndə yenidən qiymətləndirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Əmlak və avadanlıqlar (davamı)

İlk olaraq maya dəyəri ilə tanındıqdan sonra əmlak (binalar) yenidən qiymətləndirilmiş dəyərlə uçota alınır. Həmin yenidən qiymətləndirilmiş dəyər yenidən qiymətləndirmə tarixində ədalətli dəyərən sonradan yığılmış köhnəlməni və sonradan yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla müəyyən edilir. Qiymətləndirmə kifayət qədər tez-tez aparılır ki, yenidən qiymətləndirilən aktivin ədalətli dəyərinin balans dəyərindən çox fərqli olmaması təmin olunsun. Yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə məbləğ digər ümumi gəlirə daxil edilmiş binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatına aid edilir. Lakin yenidən qiymətləndirmə üzrə hər hansı əlavə vəsait əvvəllər mənfəət və ya zərərdə əks etdirilmiş həmin aktivin dəyərinin yenidən qiymətləndirmə nəticəsində azalmasını ləğv etdiyi halda, bu artma mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir. Yenidən qiymətləndirmə üzrə kəsir mənfəət və ya zərərdə əks etdirilir, lakin bu halda həmin aktiv üzrə əvvəlki əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilən kəsir binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatında əlavə məbləğlə birbaşa əvəzləşdirilir.

Binalar üçün yenidən qiymətləndirmə ehtiyatından bölüşdürülməmiş mənfəətə illik köçürmə aktivlərin yenidən qiymətləndirilmiş balans dəyəri əsasında köhnəlmə ilə aktivlərin maya dəyəri əsasında köhnəlmə arasındakı fərq üçün aparılır. Satış zamanı satılan konkret aktivə aid olan hər hansı yenidən qiymətləndirmə ehtiyatı bölüşdürülməmiş mənfəətə köçürülür.

Tamamlanmamış tikinti lazım olduqda dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmaqla ilkin dəyərlə uçota alınır. İkinci dəyərə müvafiq aktivin tikintisini maliyyələşdirmək üçün xüsusi və ümumi borc vəsaitlərinin alınması ilə əlaqədar borc vəsaitləri üzrə xərclər daxildir. Tamamlandıqdan sonra həmin aktivlər müvafiq binalar və avadanlıqlar kateqoriyasına köçürülür və balans dəyərində uçota alınır. Tamamlanmamış tikinti üçün tikinti işləri başa çatdırılmayana qədər amortizasiya hesablanmır.

Aktiv istifadə edilmək üçün hazır olduğu andan bu aktiv üzrə köhnəlmə hesablanmağa başlayır. Köhnəlmə aktivlərin balans dəyərlərini aşağıda göstərilən proqnozlaşdırılan istifadə müddətləri üzrə bərabər hissələrə bölməklə hesablanır:

	<i>İllər</i>
Binalar	20-50
İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri	7-10
Kompüterlər və digər avadanlıqlar	4-5
Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər	5-7

Aktivlərin qalıq dəyərləri, istifadə müddətləri və metodlar yenidən baxılaraq, hər maliyyə ilinin sonunda lazım olduqca yeniləşdirilir.

Təmir və rekonstruksiya xərcləri çəkildikcə xərclərə aid edilir və kapitalaşdırılmalı olduğu hallar istisna olmaqla, ümumi və inzibati xərclərə daxil edilir.

İnvestisiya əmlakı

İnvestisiya əmlakı icarə gəlirinin əldə edilməsi və ya kapitalın artırılması üçün saxlanılan və Bank tərəfindən fəaliyyətinin adi gedisində satılmaq üçün istifadə edilməyən və ya saxlanılmayan torpaq və ya bina və ya binanın bir hissəsidir. Gələcəkdə investisiya əmlakı kimi istifadə edilmək üçün tikilmiş və ya inkişaf etdirilmiş və ya yenidən inkişaf etdirilmiş əmlak da investisiya əmlakı kimi təsnif edilir.

İnvestisiya əmlakı ilk olaraq əməliyyat xərclərini də nəzərə almaqla maya dəyəri ilə tanınır və sonradan hesabat dövrünün sonuna bazar şəraitlərini əks etdirən ədalətli dəyərlə yenidən ölçülür. Məlumatların açıqlanması məqsədilə investisiya əmlakı hesabat dövrünün sonunda bazar vəziyyətini əks etdirən ədalətli dəyərlə yenidən ölçülür. Bankın investisiya əmlakının ədalətli dəyəri müxtəlif mənbələr, o cümlədən tanınmış və münasib peşəkar ixtisası olan, analoji yer və kateqoriyadan olan əmlakın qiymətləndirilməsində son vaxtlar təcrübə toplamış müstəqil qiymətləndiricilərin hesabatları əsasında müəyyən edilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

İnvestisiya əmlakı (davamı)

İnvestisiya əmlakı olaraq davamlı istifadə edilmək üçün yenidən bərpa edilən və ya bazarda ona olan tələbat dərəcəsi düşən investisiya əmlakı ədalətli dəyərlə ölçülməyə davam etdirilir. İcarədən əldə olunan gəlir qeyri-bank fəaliyyətindən yaranan gəlir daxilində mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeydə alınır. İnvestisiya əmlakının ədalətli dəyərində dəyişikliklərdən əmələ gələn gəlir və zərərlər mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda qeydə alınır və qeyri-bank əməliyyatlarından yaranan gəlir və ya xərc daxilində əks etdirilir.

Sonrakı xərclər yalnız onlarla bağlı gələcək iqtisadi faydaların Banka daxil olması ehtimal ediləndə və xərclər etibarlı şəkildə ölçülə biləndə kapitala yönəldilir. Bütün digər təmir və texniki xidmət xərcləri çəkildikcə xərclərə silinir. İnvestisiya əmlakından mülkiyyətçi istifadə edirsə, bu əmlak bina və avadanlıqlara yenidən təsnif edilir və onun yenidən təsnifləşdirmə tarixinə balans dəyəri sonradan dəyərsizləşəcək ehtimal edilən dəyərə çevrilir.

Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər kompüter proqramlarından və lisenziyalardan ibarətdir.

Ayrıca alınmış qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq maya dəyəri ilə tanınır. İlk tanımadan sonra qeyri-maddi aktivlər yığılmış köhnəlmə və yığılmış dəyərsizləşmə zərərini çıxmaqla maya dəyəri ilə əks etdirilir. Qeyri-maddi aktivlərin istifadə müddətləri məhdud müddətlər kimi müəyyən edilmişdir. Məhdud istifadə müddəti olan qeyri-maddi aktivlərə 5-10 illik istifadə müddəti üzrə amortizasiya hesablanır və həmin qeyri-maddi aktivlər üzrə mümkün dəyərsizləşmə əlamətləri mövcud olanda dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirmə aparılır.

Ehtiyatlar

Bank ehtiyatları keçmiş hadisənin nəticəsi olan cari (hüquqi və ya konstruktiv) öhdəliyə sahib olduqda, öhdəliyin yerinə yetirilməsi üçün iqtisadi səmərələri təcəssüm etdirən resursların xaric olmasının tələb olunacağını ehtimal etdikdə və öhdəliyin məbləğini etibarlı qiymətləndirə biləndə tanıyır.

Pensiya təminatı və işçilərə digər ödənişlər üzrə öhdəliklər

Bank işə götürənin cari ödəmələrinin işçilərə ümumi əmək haqqı ödənişlərinin müəyyən faizi kimi hesablanmasını nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının dövlət pensiya təminatı sistemindən əlavə hər hansı fərdi pensiya təminatı sistemində malik deyildir. Bu xərclər müvafiq əmək haqqının aid olduğu hesabat dövründə əks etdirilir. Bundan əlavə, Bank əmək fəaliyyəti başa çatdıqdan sonra işçilərə əhəmiyyətli ödənişlər aparmalı deyildir.

Səhmdar kapitalı

Səhmdar kapitalı

Adi səhmlər səhmdar kapitalı kimi təsnif edilir. Şirkətlərin birləşməsi istisna olmaqla, yeni səhmlərin buraxılması ilə birbaşa bağlı olaraq üçüncü tərəflərə ödənişlərə çəkilən xərclər kapitalın tərkibində həmin emissiya nəticəsində əldə edilmiş məbləğin azalması kimi əks etdirilir. Əldə edilmiş vəsaitlərin ədalətli dəyərinin buraxılmış səhmlərin nominal dəyərindən və səhmdarların digər kapitala ödənişlərindən artıq məbləği əlavə kapital kimi əks etdirilir.

Dividendlər

Dividendlər, yalnız hesabat tarixindən gec olmayaraq elan edildiyi halda, öhdəlik kimi əks etdirilir və hesabat tarixinə kapitalın məbləğindən çıxılır. Dividendlər haqqında məlumat hesabat tarixindən əvvəl və eləcə də hesabat tarixindən sonra, lakin maliyyə hesabatları təsdiq edildikdən əvvəl təklif və ya elan edildikdə açıqlanır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Şərti öhdəliklər və aktivlər

Şərti öhdəliklər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onların ödənilməsi üçün ehtiyatların xərclənməsi ehtimalı az olanda, maliyyə hesabatlarında açıqlanır. Şərti aktivlər maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmir, lakin onlarla bağlı iqtisadi faydaların daxil olması ehtimal edildəndə maliyyə hesabatlarında açıqlanır.

Gəlir və xərclərin tanınması

Gəlirlər, ödənişin nə zaman edildiyindən asılı olmayaraq, Bank iqtisadi faydanın əldə edilməsini gözləyəndə və etibarlı şəkildə ölçə biləndə tanınır. Gəlirlər tanınmazdan əvvəl aşağıdakı xüsusi tanıma meyarları da qarşılanmalıdır.

Faiz və analoji gəlir və xərclər

Ticarət aktivləri və ya satış üçün mövcud olan aktivlər kimi təsnif edilmiş faiz hesablanan qiymətli kağızlar və amortizasiya olunmuş dəyəri ilə qiymətləndirilən bütün maliyyə alətləri üzrə faiz gəlirləri və ya xərcləri effektiv faiz dərəcəsi ilə tanınır. Həmin dərəcə qiymətləndirilən gələcək pul vəsaitləri ödənişlərini və ya daxilolmalarını maliyyə alətinin ehtimal edilən istifadə müddəti və ya daha qısa müddət ərzində maliyyə aktivinin və ya öhdəliyinin xalis balans dəyərində diskontlaşdırır. Hesablama zamanı maliyyə aləti üzrə bütün müqavilə şərtləri (misal üçün əvvəlcədən ödəmə imkanı), eləcə də alətlə bilavasitə bağlı olan və effektiv faiz dərəcəsinin tərkib hissəsi olan bütün haqlar və əlavə xərclər nəzərə alınır, lakin gələcək kredit zərərləri nəzərə alınmır. Bank maliyyə aktivləri və ya öhdəlikləri üzrə ödəniş və daxilolmalara dair qiymətləndirmələrinə yenidən baxdıqda, həmin aktiv və öhdəliklərin balans dəyərində düzəlişlər edir. Düzəliş edilmiş balans dəyəri ilkin effektiv faiz dərəcəsi əsasında hesablanır və balans dəyərində dəyişiklik faiz gəliri və ya xərci kimi tanınır.

Maliyyə aktivinin və ya analoji maliyyə aktivləri qrupunun qeydə alınmış dəyəri dəyərsizləşmə zərərinə görə azalarsa, faiz gəliri, yeni balans dəyərində ilkin effektiv faiz dərəcəsinə tətbiq etməklə əks etdirilir.

Haqq və komissiyalar

Bank haqq və komissiya gəlirini müştərilərə göstərdiyi müxtəlif xidmətlərdən əldə edir. Haqq və komissiya gəlirinə xidmətlər göstərildikcə gəlir kimi tanınan pul vəsaitlərinin toplanması və pul vəsaitlərinin çıxarılması üçün haqlar, müştəri xidmətləri üzrə haqlar, plastik kartlarla əməliyyatlar və digər xidmət haqları daxildir. Haqq və komissiya xərclərinə plastik kartlara, pul vəsaitlərinə, müştərilərlə hesablaşmalara və investisiya qiymətli kağızları ilə əməliyyatlara aiddir.

Dividend gəliri

Gəlir Bankın ödənişi almaq hüququ müəyyən edildəndə tanınır.

Xarici valyutanın çevrilməsi

Maliyyə hesabatları Bankın funksional və təqdimat valyutası olan AZN ilə təqdim edilir. Xarici valyutalarla aparılan əməliyyatlar ilk öncə əməliyyat tarixində qüvvədə olan valyuta məzənnəsi ilə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə olan monetar aktivlər və öhdəliklər hesabat tarixinə məzənnədən istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyutalarla olan əməliyyatların çevrilməsindən yaranan bütün fərqlər mənfəət və ya zərərdə "Xarici valyutalarla əməliyyatlar üzrə xalis gəlir (zərər)" maddəsi üzrə tanınır. Xarici valyuta ilə olan və maya dəyəri ilə qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr əməliyyat tarixinə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir. Xarici valyuta ilə olan və ədalətli dəyərle qiymətləndirilən qeyri-monetar maddələr ədalətli dəyərin təyin edildiyi tarixdə mövcud olan məzənnəyə görə çevrilir.

Xarici valyuta ilə əməliyyatın müqavilə məzənnəsi ilə ARMB-nın həmin əməliyyat tarixinə rəsmi məzənnəsi arasında fərqlər diling əməliyyatları üzrə gəlirlərə daxil edilir.

Bank bu maliyyə hesabatlarının hazırlanmasında 31 Dekabr tarixinə aşağıdakı xarici valyuta məzənnələrindən istifadə etmişdir:

	2013	2012
1 ABŞ dolları	AZN 0.7845	AZN 0.7850
1 avro	AZN 1.0780	AZN 1.0377

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

3. Mühasibat uçotu prinsiplərinin icmalı (davamı)

Qəbul edilmiş, lakin hələ qüvvəyə minməmiş standart və şərtlər

9 sayılı MHBS "Maliyyə alətləri"

Buraxılmış 9 sayılı MHBS MUBSK-nin 39 sayılı MHBS-in əvəz edilməsi işinin ilk mərhələsidir və 39 sayılı MUBS-da müəyyən edilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin təsnifatı və ölçülməsinə tətbiq edilir. Standart ilkin olaraq 1 yanvar 2013-cü ildə və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilirdi, lakin 11 dekabr 2011-ci ildə buraxılmış "9 sayılı MHBS-in icbari qüvvəyə minmə tarixi və keçid haqqında açıqlamalar" adlı 9 sayılı MHBS-ə Düzəlişlər icbari qüvvəyə minmə tarixini 1 yanvar 2015-ci il tarixinə keçirdi. Sonrakı mərhələlərdə MUBSK hedcinqin uçotu və maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi məsələlərinə baxır. 9 sayılı MHBS-in birinci mərhələsinin qəbul edilməsi Bankın maliyyə aktivlərinin təsnifatı və ölçülməsinə təsir göstərəcək, lakin Bankın maliyyə öhdəliklərinin təsnifatına və ölçülməsinə təsir göstərməyəcəkdir. Bütün mərhələləri daxil edən yekun standart buraxılında Bank bu düzəlişin təsirini digər mərhələlərin təsiri ilə birlikdə kəmiyyət baxımından müəyyən edəcəkdir.

32 sayılı MUBS-a Düzəlişlər "Maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin qarşılıqlı əvəzləşdirilməsi"

Bu düzəlişlərdə "hazırda qanuni qüvvəyə minmiş qarşılıqlı əvəzləşdirmə hüququna malikdir" sözləri izah edilir. Eyni zamanda düzəlişlər sinxron olmayan ümumi hesablaşma mexanizmlərini tətbiq edən hesablaşma sistemlərinə qarşılıqlı əvəzləşdirmə meyarının tətbiqi qaydasını izah edir. Düzəlişlər 1 yanvar 2014-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Düzəlişin Banka aid olması ehtimal edilmir.

21 sayılı BMHŞK şərh "Yığımlar"

21 sayılı BMHŞK şərh izah edir ki, müəssisə yığımla bağlı öhdəliyi müvafiq qanunvericiliyin müəyyən etdiyi ödənişə səbəb olan əməliyyat baş verdiyi anda tanımalıdır. Bundan əlavə, şərhə izah edilir ki, minimal hədd göstəricisinə bağlı olan yığım öhdəliyi müəyyən edilmiş həmin minimal hədd göstəricisinə çatdıqdan əvvəl tanınmalı deyildir. 21 sayılı BMHŞK şərh 1 yanvar 2014-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bank gözləyir ki, 21 sayılı BMHŞK şərh gələcək maliyyə hesabatlarına əhəmiyyətli maliyyə təsiri göstərməyəcək.

39 sayılı MUBS-a Düzəlişlər "Törəmə alətlərin yeniləşdirilməsi və hedc uçotunun davam etdirilməsi"

Bu düzəlişlər hedcinq aləti kimi təyin edilmiş törəmə alətin yeniləşdirilməsi müəyyən meyarla uyğun olanda, hedcinq uçotunun dayandırılması tələbindən azad edir. Bu düzəlişlər 1 yanvar 2014-cü il tarixində və ya bu tarixdən sonra başlayan illik dövrlərə tətbiq edilir. Bank cari dövr ərzində törəmə alətlərini yeniləşdirməmişdir. Bununla bərabər, düzəlişlərin gələcək yeniləşmələrə tətbiq edilməsi nəzərə alınmalıdır.

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və proqnozları

Bankın uçot qaydalarını tətbiq edərkən, rəhbərlik, qiymətləndirmələrdən əlavə, maliyyə hesabatlarında əks etdirilmiş məbləğlərə daha əhəmiyyətli təsir göstərmiş aşağıdakı mühakimələrdən istifadə etmiş və proqnozlar vermişdir:

Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda əks etdirilmiş maliyyə aktivlərinin və maliyyə öhdəliklərinin ədalətli dəyərləri fəal bazardan əldə edilə bilməyəndə, onlar riyazi modellərin işlədilməsini daxil edən müxtəlif qiymətləndirmə mexanizmlərindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Bu modellər üçün ilkin verilənlər mümkün olanda müşahidə edilə bilən bazardan götürülür, mümkün olmayanda isə ədalətli dəyərlərin müəyyən edilməsi üçün müəyyən dərəcədə mühakimələrin istifadə edilməsi tələb olunur. Əlavə təfəsilatlar Qeyd 26-da təqdim olunur.

"Vasitəçi" kreditləri

Bank, Maliyyə Nazirliyinin zəmanəti ilə ARMB-dən alınmış resurslar hesabına dövlət təşkilatlarına kreditlərin verilməsini nəzərdə tutan üçtərəfli müqavilələrdə iştirak edir. Bu müqavilələrdə Bank vasitəçi kimi çıxış edir və bu fəaliyyətdən yalnız komissiya gəliri qazanır. Bu üçtərəfli müqavilələrin müddəalarının Bank tərəfindən təfsirinə əsasən, Bankın heç bir mənfəəti və ya kredit riski olmadığına görə, ARMB-dən alınmış resurslar və bu resurslar vasitəsilə dövlət təşkilatlarına verilmiş kreditlər Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında netləşdirilir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

4. Mühüm mühasibat uçotu mühakimələri və proqnozları (davamı)*Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat*

Bank müntəzəm qaydada kreditlərinin və debitor borclarının dəyərsizləşmə baxımından təhlilini aparır. Bank borcalan maliyyə çətinlikləri ilə qarşılaşdığı və analoji borcalanlar haqqında kifayət qədər faktiki məlumatlar olmadığı hallarda dəyərsizləşmə zərərlərinin qiymətləndirilməsində təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir. Eynilə, Bank qrupa daxil olan borcalanların öhdəlikləri ödəmək statusunda mənfi dəyişikliklərə və ya qrupun daxilində aktivlər üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməməsi ilə əlaqəli olan dövlət və ya yerli iqtisadi şəraitlərin dəyişməsinə işarə edən müşahidə edilən məlumatlar əsasında gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərində dəyişiklikləri qiymətləndirir. Rəhbərlik kreditlər və debitor borcları qrupu üzrə analoji kredit riski və obyektiv dəyərsizləşmə sübutları olan aktivlərlə bağlı zərərlərin strukturu haqqında tarixi məlumatlar əsasında qiymətləndirmələrdən istifadə edir. Bank cari şəraitləri əks etdirmək məqsədilə kreditlər və ya debitor borcları qrupu üçün müşahidə edilən məlumatlarda düzəliş aparmaq üçün təcrübəyə əsaslanan mühakimələrdən istifadə edir.

Girovun dəyərinin müəyyən edilməsi

Rəhbərlik müntəzəm olaraq girovun bazar dəyərini nəzərdən keçirir. Rəhbərlik, cari şəraitləri əks etdirmək və girovun ədalətli dəyərində düzəliş aparmaq məqsədilə təcrübəli mühakimələrindən və ya müstəqil rəyindən istifadə edir. Tələb olunan girovun məbləği və növü tərəf müqabilinin kredit risklərinin qiymətləndirilməsindən asılıdır.

Binaların yenidən qiymətləndirilməsi

Bank müntəzəm olaraq binalarının dəyərinin ədalətli dəyərə uyğun olub-olmamasını nəzərdən keçirir və binaların cari balans dəyərinin onun ədalətli dəyərindən çox fərqlənmədiyini təmin etmək üçün yenidən qiymətləndirmə aparır. Yenidən qiymətləndirilmiş binalar qalan istifadə müddətinə uyğun olaraq amortizasiya olunur. Bank müvafiq qiymətləndirmə mexanizmlərindən və yerli bazarda daşınmaz əmlakla aparılan əməliyyatlar haqqında məlumatlardan istifadə etməklə yenidən qiymətləndirmə aparmaq məqsədilə müstəqil qiymətləndiriciyə müraciət etmişdir.

Vergilər

Azərbaycanın qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruz qalır. Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2013-cü il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhə münasibdir və Bankın vergi mövqeyi qəbul ediləcəkdir.

Aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatlar

Adi fəaliyyətində Bank aidiyyəti olan şəxslərlə əməliyyatlar aparır. 39 sayılı MUBS maliyyə alətlərinin ilk öncə ədalətli dəyərləri əsasında tanınmasını tələb edir. Müəyyən əməliyyatlar fəal bazarda aparılmadığı təqdirdə, onların bazar və ya qeyri-bazar faiz dərəcələri ilə qiymətləndirilməsini müəyyən etmək üçün mühakimələr tətbiq edilir. Mühakimə aidiyyəti olmayan şəxslər arasında oxşar əməliyyatlar üçün qiymətlərin təyin edilməsi və effektiv faiz dərəcəsinin təhlili əsasında verilir.

5. Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Kassada olan pul vəsaitləri	108,773	139,325
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankında cari hesablar	69,817	122,718
Yolda olan pul vəsaitləri	42,160	—
Digər kredit təşkilatlarında cari hesablar	39,079	55,018
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	259,829	317,061

31 dekabr 2013-cü il tarixinə digər kredit təşkilatlarında cari hesablara rezident və qeyri-rezident xarici banklarda, müvafiq olaraq, 806 AZN (2012-ci il: 3,005 AZN) və 38,273 AZN (2012-ci il: 52,013 AZN) məbləğində faiz hesablanmayan müxbir hesablarda qalıqlar daxildir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

6. Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər

Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Kredit təşkilatlarına verilmiş kreditlər	23,395	–
ARMB-də məcburi ehtiyatlar	14,455	13,075
Müddəti 90 gündən artıq olan depozitlər	6,108	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	43,958	13,075

Kredit təşkilatları ARMB-də müştərilərdən xarici və yerli valyutada cəlb edilmiş vəsaitlərin əvvəlki ay üzrə orta səviyyəsinin illik 3%-i dərəcəsində (2012-ci il: 3%) faiz qazandırmayan pul depozitini (məcburi ehtiyat) saxlamalıdır. Bankın bu depoziti geri almaq imkanı qanunvericiliklə məhdudlaşdırılır.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bank bir rezident bankda banklararası müddətli depozitlərə 6,108 AZN (2012-ci il: sıfır) yerləşdirmişdir. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə banklararası kreditlərə bir rezident banka və bir rezident qeyri-bank kredit təşkilatına verilmiş 23,395 AZN (2012-ci il: sıfır) daxildir.

7. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Korporativ istiqrazlar	15,751	15,595
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	10,009	9,214
Korporativ səhmlər	1,472	907
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	203	1,203
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	–	48,444
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış xəzinə çekləri	–	4,634
Cəmi satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	27,435	79,997

Borc qiymətli kağızları üzrə nominal faiz dərəcələri və müddətləri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013		2012	
	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti	İllik faiz dərəcəsi	Ödəmə müddəti
Korporativ istiqrazlar	9.50%	dekabr 2014	9.50%	dekabr 2014
Azərbaycan İpoteka Fondu tərəfindən buraxılmış notlar	3.00%	noyabr 2022	3.00%	dekabr 2017 – avqust 2018
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	5.00%	fevral 2014	4.00%-5.00%	iyun 2013 – fevral 2014
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən buraxılmış xəzinə çekləri	–	–	2.46%-3.70%	mart 2013 – iyul 2013
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən buraxılmış istiqrazlar	–	–	2.07%-2.44%	yanvar 2013

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

7. Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları (davamı)

Satış üçün mövcud olan korporativ səhmlər aşağıdakılardır:

Adı	Fəaliyyət növü	Qeydiyyatda alındığı ölkə	2013		2012	
			Ədalətli dəyər	% səhm	Ədalətli dəyər	% səhm
Mastercard	Plastik kartlar	ABŞ	437	0.00%	253	0.00%
Visa Inc.	Plastik kartlar	ABŞ	515	0.00%	344	0.00%
Azərbaycan Beynəlxalq Bankı	Bank işi	Azərbaycan Respublikası	460	0.13%	250	0.13%
Bakı Fond Birjası	Fond Birjası	Azərbaycan Respublikası	60	5.26%	60	5.26%
			1,472		907	

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızlarında hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2013	2012
1 yanvar	79,997	61,428
Alış	43,160	228,019
Satış	(96,292)	(209,613)
Yenidən qiymətləndirmə	570	163
31 dekabr	27,435	79,997

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər

Müştərilərə verilmiş kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Korporativ kreditlər	344,593	292,494
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	218,796	83,552
Dövlətlə bağlı müəssisələr	167,835	323,961
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	20,930	20,051
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	18,426	18,256
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – avtomobillərin alınması	5,778	9,436
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – mənzil təmiri	975	1,379
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	777,333	749,129
Çıxılın – Kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat	(88,525)	(88,957)
Müştərilərə verilmiş kreditlər	688,808	660,172

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat

Müştərilərə verilmiş kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın siniflər üzrə üzlaşdırilməsi aşağıdakı cədvəldə təqdim edilir:

	Korporativ kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	Dövlətlə bağlı müəssisələr	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – avtomobillərin alınması	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – mənzil təmiri	Cəmi
1 yanvar 2013-cü il	(46,044)	(29,974)	(4,247)	(1,048)	(4,430)	(2,375)	(479)	(88,957)
İl üzrə qaytarma/(xərc)	(13,436)	13,465	1,935	(696)	(1,870)	119	(31)	(514)
Silinmiş məbləğlər	233	156	2	–	49	506	–	946
31 dekabr 2013-cü il	(59,247)	(16,353)	(2,310)	(1,744)	(6,251)	(2,110)	(510)	(88,525)
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	(38,141)	(5,014)	(451)	–	(1,361)	–	–	(44,967)
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	(21,106)	(11,339)	(1,859)	(1,744)	(4,890)	(2,110)	(510)	(43,558)
	(59,247)	(16,353)	(2,310)	(1,744)	(6,251)	(2,110)	(510)	(88,525)
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmadan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	48,031	8,784	451	–	3,132	–	–	60,398

	Korporativ kreditlər	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	Dövlətlə bağlı müəssisələr	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – avtomobillərin alınması	Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – mənzil təmiri	Cəmi
1 yanvar 2012-ci il	(55,488)	(18,422)	(2,301)	(473)	(2,942)	(2,465)	(814)	(82,905)
İl üzrə qaytarma/(xərc)	9,077	(11,782)	(1,946)	(575)	(1,488)	(669)	335	(7,048)
Silinmiş məbləğlər	367	230	–	–	–	399	–	996
31 dekabr 2012-ci il	(46,044)	(29,974)	(4,247)	(1,048)	(4,430)	(2,735)	(479)	(88,957)
Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	(27,457)	(9,427)	(844)	(668)	(1,656)	(205)	(117)	(40,374)
Ümumi şəkildə dəyərsizləşmiş	(18,587)	(20,547)	(3,403)	(380)	(2,774)	(2,530)	(362)	(48,583)
	(46,044)	(29,974)	(4,247)	(1,048)	(4,430)	(2,735)	(479)	(88,957)
Fərdi şəkildə qiymətləndirilmiş dəyərsizləşmə ehtiyatını çıxmadan əvvəl dəyərsizləşmiş hesab edilən kreditlərin ümumi məbləği	62,180	13,450	1,423	3,221	6,835	205	480	87,794

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

8. Müştərilərə verilmiş kreditlər (davamı)**Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş kreditlər**

31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il üzrə dəyərsizləşmiş kreditlər üzrə 2,228 AZN (2012-ci il: 12,023 AZN) məbləğində faiz gəliri hesablanmışdır.

ARMB-nin tələblərinə əsasən kreditlər yalnız Müşahidə Şurasının təsdiqi ilə, xüsusi hallarda isə, məhkəmənin müvafiq qərarı əsasında silinə bilər.

Girov və kreditin keyfiyyətini artıran digər amillər

Tələb olunan girovun məbləği və növü biznes tərəfdaşının kredit riskinin qiymətləndirilməsindən asılıdır. Girov növlərinin münasibliyi və qiymətləndirmə parametrlərinə dair qaydalar tətbiq edilir.

Alınmış girovların əsas növləri aşağıdakılardır:

- ▶ Müəssisələrə verilmiş kreditlərin verilməsi üçün daşınmaz əmlak və nəqliyyat vasitələri üzrə girovlar, üçüncü tərəflərin zəmanətləri;
- ▶ Fərdi kreditlərin verilməsi üçün yaşayış mülkləri üzrə girovlar;
- ▶ Avtokreditlər üçün nəqliyyat vasitəsinin girov götürülməsi.

Rəhbərlik girovun bazar dəyərində nəzarət edir, müvafiq razılaşmaya uyğun olaraq əlavə girov tələb edir və kreditin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatın münasibliyini nəzərdən keçirdiyi zaman əldə etdiyi girovun bazar dəyərində nəzarət edir.

Müştərilərə verilmiş kreditlərin konsentrasiyası

Kreditlər aşağıdakı müştəri növlərinə verilir:

	2013	2012
Özəl müəssisələr	344,593	292,494
Fiziki şəxslər	246,479	114,418
Dövlətlə bağlı müəssisələr	167,835	323,961
Fərdi sahibkarlar	18,426	18,256
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	777,333	749,129

Kreditlər əsasən aşağıdakı sənaye sektorlarına verilir:

	2013	2012
Fiziki şəxslər	246,479	114,418
İstehsal	215,344	222,965
Tikinti	216,271	254,727
Ticarət və xidmətlər	32,327	53,536
Nəqliyyat	24,992	25,961
Kənd təsərrüfatı və qida məhsullarının emalı	24,692	30,246
Telekommunikasiya	11,598	10,351
Enerji	15	30,100
Digər	2,615	6,825
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	777,333	749,129

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankda on iki (2012-ci il: on iki) ən iri borcalandan alınacaq 454,903 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 59%-i ilə (2012-ci il: 505,535 AZN və ya ümumi kredit portfelinin 67%-i) təmsil olunan kredit konsentrasiyası olmuşdur. Bu kreditlər üçün 12,790 AZN (2012-ci il: 21,548 AZN) məbləğində ehtiyat yaradılmışdır. On iki borcalandan ikisi (2012-ci il: üçü) ümumi məbləği 35,072 AZN (2012-ci il: 160,717 AZN) olmaqla Banka aidiyyəti olan şəxslərdir.

Azərbaycan İpoteka Fondu ilə borcalma sazişlərinə uyğun olaraq alınmış vəsaitlərdən 17,828 AZN (2012-ci il: 15,563 AZN) məbləğində fərdi ipoteka kreditləri verilmişdir.

Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu ilə imzalanmış borcalma sazişlərinə uyğun olaraq, korporativ müştərilərə və sahibkarlara, müvafiq olaraq, 42,685 AZN (2012-ci il: 37,397 AZN) və 12,530 AZN (2012-ci il: 10,618 AZN) məbləğində kredit verilmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

9. Asılı müəssisəyə investisiya

Aşağıdakı asılı müəssisə iştirak payı metodu ilə uçota alınır:

<i>Asılı müəssisə</i>	<i>Mülkiyyət/səs vermə, %</i>	<i>Əsas fəaliyyət yeri</i>	<i>Qeydiyyatdan keçdiyi ölkə</i>	<i>Fəaliyyət növü</i>	<i>Balans dəyəri</i>
31 dekabr 2013-cü il					
Bakı Banklararası Valyuta Birjası	40%	Azərbaycan Respublikası	Azərbaycan Respublikası	Valyuta Birjası	711
31 dekabr 2012-ci il					
Bakı Banklararası Valyuta Birjası	40%	Azərbaycan Respublikası	Azərbaycan Respublikası	Valyuta Birjası	962

Asılı müəssisədə 40% səsvermə hüququnun olmasına baxmayaraq Bank əhəmiyyətli təsir göstərmir.

Aşağıdakı cədvəldə asılı müəssisəyə investisiyada hərəkət icmal olunur:

	2013	2012
Asılı müəssisəyə investisiya, 1 yanvar	962	1,110
Asılı müəssisənin xalis zərərində pay	(251)	(148)
Asılı müəssisəyə investisiya, 31 dekabr	711	962

31 dekabr 2013-cü il tarixinə asılı müəssisənin zərərində 251 AZN (2012-ci il: 148 AZN) məbləğində pay mənfəət və ya zərərdə qeydə alınmışdır.

Aşağıdakı cədvəl asılı müəssisənin maliyyə məlumatlarını icmal edir:

Asılı müəssisənin aktivləri və öhdəlikləri	2013	2012
Aktivlər	2,014	2,639
Öhdəliklər	(57)	(55)
Xalis aktivlər	1,957	2,584

Asılı müəssisənin gəlirləri və zərəri	2013	2012
Gəlirlər	46	83
Zərər	(627)	(370)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

10. Əmlak və avadanlıqlar

Əmlak və avadanlıqlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Binalar</i>	<i>İcarəyə götürülmüş aktivlərin əsaslı təmiri</i>	<i>Kompüterlər və digər ofis avadanlıqları</i>	<i>Mebel, qurğu, nəqliyyat vasitələri və digər</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri və ya yenidən qiymətləndirmə					
31 dekabr 2011-ci il	7,456	124	11,373	27,887	46,840
Əlavələr	–	–	1,669	4,364	6,033
Silinmələr	–	–	(547)	(762)	(1,309)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	(1,034)	–	–	–	(1,034)
31 dekabr 2012-ci il	6,422	124	12,495	31,489	50,530
Əlavələr	–	–	457	2,301	2,758
Silinmələr	–	–	(237)	(899)	(1,136)
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	218	–	–	–	218
31 dekabr 2013-cü il	6,640	124	12,715	32,891	52,370
Yığılmış köhnəlmə və dəyərsizləşmə					
31 dekabr 2011-ci il	(1,117)	(52)	(8,189)	(18,892)	(28,250)
Köhnəlmə xərci	(317)	(12)	(1,357)	(3,201)	(4,887)
Silinmələr	–	–	547	701	1,248
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	1,434	–	–	–	1,434
31 dekabr 2012-ci il	–	(64)	(8,999)	(21,392)	(30,455)
Köhnəlmə xərci	(327)	(13)	(1,461)	(3,291)	(5,092)
Silinmələr	–	–	226	877	1,103
Yenidən qiymətləndirmənin təsiri	327	–	–	–	327
31 dekabr 2013-cü il	–	(77)	(10,234)	(23,806)	(34,117)
Xalis balans dəyəri					
31 dekabr 2011-ci il	6,339	72	3,184	8,995	18,590
31 dekabr 2012-ci il	6,422	60	3,496	10,097	20,075
31 dekabr 2013-cü il	6,640	47	2,481	9,085	18,253

Bank 31 dekabr 2013-cü il tarixinə binalarının ədalətli dəyərini müəyyən etmək məqsədilə REC INVEST MMC müstəqil qiymətləndiricini cəlb etmişdir. Ədalətli dəyər bazar sübutlarına istinadən müəyyən edilir. Qiymətləndirmə metodu kimi müqayisəli təhlildən istifadə edilmişdir. Yenidən qiymətləndirmənin 545 AZN məbləğində təsiri ümumi gəlirdə tanınmışdır.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə 21,892 AZN (2012-ci il: 17,126 AZN) məbləğində əmlak və avadanlıqlar tamamilə köhnəlmişdir.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə əmlak və avadanlıqlara 1,746 AZN (2012-ci il: 1,170 AZN) məbləğində anbardakı maddələr daxil olmuşdur.

Binalar dəyər modelindən istifadə etməklə qiymətləndirilsəydi, balans dəyərləri belə olardı:

	2013	2012
Maya dəyəri	8,083	8,083
Yığılmış köhnəlmə	(2,294)	(1,989)
Xalis balans dəyəri	5,789	6,094

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

11. Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlərdə hərəkət aşağıda təqdim edilir:

	<i>Lisensiya</i>	<i>Kompüter programı</i>	<i>Cəmi</i>
Maya dəyəri			
31 dekabr 2011-ci il	864	3,491	4,365
Əlavələr	16	471	487
Silinmələr	(201)	(195)	(396)
31 dekabr 2012-ci il	679	3,767	4,446
Əlavələr	137	15	152
31 dekabr 2013-cü il	816	3,782	4,598
Yığılmış köhnəlmə			
31 dekabr 2011-ci il	(464)	(1,065)	(1,529)
Silinmələr	201	194	395
Amortizasiya xərci	(88)	(331)	(419)
31 dekabr 2012-ci il	(351)	(1,202)	(1,553)
Amortizasiya xərci	(68)	(378)	(446)
31 dekabr 2013-cü il	(419)	(1,580)	(1,999)
Xalis balans dəyəri			
31 dekabr 2011-ci il	400	2,426	2,826
31 dekabr 2012-ci il	328	2,565	2,893
31 dekabr 2013-cü il	397	2,202	2,599

12. İnvestisiya əmlakı

İnvestisiya əmlakında hərəkət aşağıda təqdim edilir:

	2013	2012
1 yanvarda açılış qalığı	1,063	73
Əlavələr	1,186	1,018
Silinmələr	(212)	–
Ədalətli dəyərin tənzimlənməsindən xalis gəlir/(zərər) (Qeyd 14)	209	(28)
31 dekabr	2,246	1,063

İnvestisiya əmlakı Bank tərəfindən ümitsiz kreditlərə görə əldə edilmiş və dəyərinin uzun müddətdə artması üçün saxladığı bir neçə əmlakdan ibarətdir. Bank, 31 dekabr 2013-cü il tarixinə bu investisiya əmlakının ədalətli dəyərini müəyyən etmək üçün müstəqil akkreditə olunmuş qiymətləndirici REC INVEST MMC-ni cəlb etmişdir. Qiymətləndirmə analoji əmlakların əməliyyat qiymətlərinə əsaslanan bazar sübutları əsasında müəyyən edilmişdir. Bank bu əmlakdan biznes məqsədləri üçün istifadə etmir. Bankın investisiya əmlakının reallaşdırılması ilə bağlı heç bir məhdudiyyətləri yoxdur və bu əmlakın alınması, tikilməsi, inkişaf etdirilməsi, təmir edilməsi, genişləndirilməsi ilə bağlı heç bir müqavilə öhdəlikləri mövcud deyil.

13. Vergilər

Korporativ mənfəət vergisi xərci aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Cari vergi xərci	(5,290)	(3,453)
Təxirə salınmış mənfəət vergisi xərci – müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi	(3,625)	(13)
Çıxılın: Digər ümumi gəlirdə tanınmış təxirə salınmış mənfəət vergisi	223	113
Mənfəət vergisi xərci	(8,692)	(3,353)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

13. Vergilər (davamı)

İl ərzində digər ümumi gəlirə aid edilmiş maddələrlə bağlı olan təxirə salınmış vergi aşağıda təqdim olunur:

	2013	2012
Binaların yenidən qiymətləndirilməsi	(109)	(80)
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızların yenidən qiymətləndirilməsi üçün ehtiyat	(114)	(33)
Digər ümumi gəlirə aid edilmiş mənfəət vergisi	(223)	(113)

Effektiv mənfəət vergisi dərəcəsi yerli qanunvericiliyə uyğun mənfəət vergisi dərəcəsindən fərqlənir. Aşağıdakı cədvəldə yerli qanunvericilik əsasında mənfəət vergisi xərci faktiki xərclərlə tutuşdurulur:

	2013	2012
Mənfəət vergisi xərcindən əvvəl mənfəət	41,681	14,460
Yerli qanunvericiliyə uyğun olan mənfəət vergisinin dərəcəsi	20%	20%
Yerli qanunvericiliyə uyğun dərəcə ilə nəzəri mənfəət vergisi xərci	(8,336)	(2,892)
Vergi məqsədləri üçün çıxılmayan və ya qiymətləndirilməyən maddələrin vergiyə təsiri		
Çıxılmayan xərclər	(356)	(663)
Digər	–	202
Mənfəət vergisi xərci	(8,692)	(3,353)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankın 174 AZN (2012-ci il: 73 AZN) məbləğində mənfəət vergisi xərcinə daxil edilmiş nağd olmayan əməliyyatları olmuşdur.

31 dekabr tarixinə təxirə salınmış mənfəət vergisi aktivləri və öhdəlikləri və onların müvafiq illərdə hərəkətləri aşağıda təqdim olunur:

	Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi			Müvəqqəti fərqlərin yaranması və ləğv edilməsi		
	2011	Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda	Digər ümumi gəlirdə	2012	Mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda	Digər ümumi gəlirdə
Vergidən çıxılan müvəqqəti fərqlərin təsiri						
Müştərilərə verilmiş kreditlər	4,410	191	–	4,601	(2,964)	–
Asılı müəssisələrə investisiya	–	–	–	–	50	–
Qeyri-maddi aktivlər	7	34	–	41	14	–
Digər aktivlər	82	(2)	–	80	(24)	–
Digər öhdəliklər	46	36	–	82	7	–
Əmlak və avadanlıqlar	203	102	–	305	(305)	–
Təxirə salınmış vergi aktivləri	4,748	361	–	5,109	(3,222)	–
Əmlak və avadanlıqlar	(3)	3	(80)	(80)	(219)	(109)
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	–	–	–	–	(97)	–
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	(92)	(17)	(33)	(142)	26	(114)
İnvestisiya əmlakı	–	–	–	–	(228)	–
Müştərilərə verilmiş kreditlər	(4,223)	(53)	–	(4,276)	(253)	–
Digər aktivlər	(130)	(218)	–	(348)	304	–
Digər öhdəliklər	(268)	133	–	(135)	(92)	–
Şərti öhdəliklər üçün ehtiyat	(1,100)	(109)	–	(1,209)	379	–
Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri	(5,816)	(261)	(113)	(6,190)	(180)	(223)
Xalis təxirə salınmış mənfəət vergisi (öhdəlikləri)/aktivləri	(1,068)	100	(113)	(1,081)	(3,402)	(4,706)

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

14. Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlar

Digər dəyərsizləşmə və ehtiyatlarda hərəkət aşağıdakı kimi olmuşdur:

	<i>Digər aktivlər</i>	<i>Zəmanətlər və öhdəliklər</i>	<i>İnvestisiya əmlakı</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2011-ci il	(1,220)	(457)	-	(1,677)
Qaytarma/(xərc)	174	457	(28)	603
31 dekabr 2012-ci il	(1,046)	-	(28)	(1,074)
Qaytarma/(xərc)	(114)		28	(86)
31 dekabr 2013-cü il	(1,160)	-	-	(1,160)

Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat müvafiq aktivlərin balans dəyərindən çıxılır. Zəmanətlər və təəhhüdlər üçün ehtiyatlar öhdəliklərdə təqdim olunur.

15. Digər aktivlər və öhdəliklər

Digər aktivlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2013</i>	<i>2012</i>
Digər maliyyə aktivləri		
Ödənilməkdə olan məbləğlər	4,975	4,946
MasterCard və Visa Inc. tərəfindən bloklaşdırılmış məbləğlər	1,362	922
Zəmanətlər üzrə hesablanmış komissiya	787	367
Digər maliyyə aktivləri	416	352
Çıxılsın – Digər aktivlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyat (Qeyd 14)	(1,160)	(1,046)
Cəmi digər maliyyə aktivləri	6,380	5,541
Digər qeyri-maliyyə aktivləri		
Əvvəlcədən ödəmələr	1,966	723
Təxirə salınmış xərclər	1,351	1,591
Ehtiyat hissələri	625	717
Cəmi digər qeyri-maliyyə aktivləri	3,942	3,031
Digər aktivlər	10,322	8,572

Digər öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	<i>2013</i>	<i>2012</i>
Digər maliyyə öhdəlikləri		
SSRİ dövrünün əmanətləri ilə bağlı ödəniləcək kompensasiyalar	22,281	15,587
Hesablanmış xərclər	2,502	350
Ödənilməkdə olan vəsaitlər	2,091	1,819
Naxçıvan Sosial İnkişaf Fonduna ödəniləcək vəsait	198	180
Digər maliyyə öhdəlikləri	296	614
Cəmi digər maliyyə öhdəlikləri	27,368	18,550
Digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri		
Təxirə salınmış gəlirlər	2,398	1,825
Mənfəət vergisi olmayan vergilər	482	651
Yerli büdcəyə ödəniləcək vəsait	446	608
İşçilərə ödəniləcək vəsait	248	268
Cəmi digər qeyri-maliyyə öhdəlikləri	3,574	3,352
Digər öhdəliklər	30,942	21,902

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

16. Müştərilər qarşısında öhdəliklər

Müştərilər qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Hüquqi şəxslər		
Cari hesablar	154,604	154,613
Müddətli depozitlər	4,422	20,896
Fiziki şəxslər		
Cari hesablar	122,985	109,230
Müddətli depozitlər	141,814	290,163
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	423,825	574,902
Zəmanətlər üzrə girov kimi saxlanılanlar	(1,343)	(100)

31 dekabr 2013-cü ildə Bankın 10 ən iri müştərisi üzrə məbləğlərin məcmu qalığı 80,084 AZN (2012-ci il: 158,140 AZN) olmuş və cəmi müştəri hesablarının 19%-ni (2012-ci il: 28%-ni) təşkil etmişdir. Bu on müştəridən biri cəmi məbləği 30,013 AZN olmaqla (2012-ci il: 15,133 AZN) Banka aidiyyəti olan şəxsdir.

Müştəri hesablarının iqtisadi sektorlar üzrə təhlili aşağıda təqdim olunur:

	2013		2012	
	Məbləğ	%	Məbləğ	%
Fiziki şəxslər	264,799	62%	399,393	69%
Dövlətlə bağlı müəssisələr	54,889	13%	96,353	17%
Tikinti	44,673	11%	34,849	6%
İnvestisiya saxlayan şirkətlər	30,013	7 %	15,133	3%
Ticarət	12,800	3%	13,040	2%
Sığorta	8,428	2%	7,608	1%
İstehsal	1,811	1%	1,037	0%
Nəqliyyat və rabitə	949	0%	814	0%
Enerji	494	0%	1,780	1%
Kənd təsərrüfatı	279	0%	1,602	0%
Digər	4,690	1%	3,293	1%
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	423,825	100%	574,902	100%

17. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər

ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər:

	2013	2012
Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi	154,547	211,679
Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu	47,352	44,350
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı	44,546	105,627
Azərbaycan İpoteka Fondu	13,713	13,073
Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	260,158	374,729

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankın Maliyyə Nazirliyi tərəfindən yerləşdirilmiş, müddəti 2014-2015 (2012-ci il: 2013-2015) illər ərzində başa çatan və illik 2.69-3.50% (2012-ci il: illik 2.81%-3.50%) faiz dərəcəsi hesablanan depozitləri olmuşdur.

2002-ci ildə Beynəlxalq İnkişaf Assosiasiyası (BİA) ilə Azərbaycan Respublikasının Hökuməti arasında imzalanmış Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Sektoruna Texniki Yardım haqqında Razılaşma çərçivəsində, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyi tərəfindən Banka kredit xətti açılmışdır. Kreditin əsas məbləği və faizlər, ildə 1% faiz dərəcəsi hesablanaraq, bərabər yarımillik hissələrlə 2006-cı ildən 2021-ci ilə qədər ödənilməlidir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

17. Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər (davamı)

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankın ARMB-də yerləşdirilmiş müddəti 2014-2015-ci (2012-ci il: 2013-2014) illər ərzində başa çatan və illik 2.5%-5.69% (2012-ci il: 2.5%-6%) faiz hesablanan depozitləri olmuşdur.

12 mart 2005-ci ildə Bank Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin proqramı olan Milli Sahibkarlığa Kömək Fondu ilə kiçik və orta müəssisələrin maliyyələşdirilməsi üçün kredit razılaşması imzalamışdır. Bu proqram əsasında vəsaitlər Banka illik 1% dərəcəsi ilə verilir və müddəti 2015-ci ildə başa çatır. Bank bu vəsaitləri 7%-dən çox olmayan illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edə bilər.

17 fevral 2006-cı ildə Bank ARMB-nin proqramı olan Azərbaycan İpoteka Fondu ilə fiziki şəxslərə uzunmüddətli ipoteka kreditlərinin verilməsi üçün kredit razılaşmasını imzalamışdır. Bu proqram əsasında vəsaitlər Banka illik 1%-4% dərəcəsi ilə verilir və müddəti 2040-cı ildə başa çatır. Bank bu vəsaitləri 8%-dən çox olmayan illik faiz dərəcəsi ilə müvafiq borcalanlara kreditlər vermək üçün istifadə edir.

18. Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər

Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Cari hesablar	6,001	5,098
Qara Dəniz Ticarət və İnkişaf Bankından alınmış kreditlər	-	4,833
BCP-dən alınmış kreditlər	5,398	3,932
Müddətli depozit	9,703	-
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	21,102	13,863

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankın bir qeyri-rezident və bir rezident bankdan aldığı, müvafiq olaraq, 5,398 AZN (2012-ci il: 3,932 AZN) və 9,703 AZN (2012-ci il: sıfır) məbləğində krediti və müddətli depoziti (2012-ci il: bir qeyri-rezident bankdan alınmış krediti) olmuşdur.

19. Buraxılmış borc qiymətli kağızları

31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bank məcmu nominal dəyəri 132,600 AZN, kupon dərəcəsi 5.5% olan və ödəmə müddəti 2-3 ilə tamamlanan korporativ istiqrazlar buraxmışdır. İstiqrazlar Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən alınmış və fond birjasında qeydiyyatda alınmamışdır.

20. Kapital

Buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və ödənilmiş səhmlərdə hərəkətlər tam məbləğdə aşağıdakı kimi olmuşdur:

	Adi səhmlərin sayı	Nominal dəyər, manatla	Cəmi, manatla
31 dekabr 2011-ci il	4,000,000	10	40,000,000
Səhmdar kapitalında artım	1,000,000	10	10,000,000
31 dekabr 2012-ci il	5,000,000	10	50,000,000
Səhmdar kapitalında artım	3,000,000	10	30,000,000
31 dekabr 2013-cü il	8,000,000	10	80,000,000

Səhmdarların 10 iyun 2013-cü il tarixində keçirilmiş ümumi yığıncağının qərarı ilə Bankın nizamnamə kapitalı 30,000 AZN məbləğində 50,000 AZN-dən 80,000 AZN-ə qədər artırılmışdır (2012-ci il: 40,000 AZN-dən 50,000 AZN-ə qədər). Adi səhmlər buraxılmış və mövcud səhmdarlar tərəfindən nağd pula alınmışdır.

Bank nizamnamə kapitalında artımın qeydiyyatda alınmasını 2013-cü ilin iyul ayında başa çatdırmış, beləliklə, 31 dekabr 2013-cü il tarixinə buraxılmasına icazə verilmiş, buraxılmış və tam ödənilmiş nizamnamə kapitalı hər birinin dəyəri 10 AZN olmaqla 8,000,000 adi səhmdən ibarət olmuşdur (2012-ci il: bir səhmin nominal dəyəri 10 AZN olmaqla 5,000,000 adi səhm). Hər adi səhm bir səs hüququ verir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

20. Kapital (davamı)

Bankın nizamnamə kapitalı səhmdarlar tərəfindən Azərbaycan manatı ilə qoyulmuş və onlar dividendləri və hər hansı kapital paylarını Azərbaycan manatı ilə almaq hüququna malikdirlər.

2013-cü və 2012-ci illərdə heç bir dividend elan edilməmiş və ya ödənilməmişdir.

20,870 AZN məbləğində cəmi əlavə ödənilmiş kapitaldan 20,070 AZN Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 23 fevral 2007-ci il tarixli qərarı əsasında Azərbaycan Respublikasının Dövlət Əmlakının İdarə edilməsi üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən Bankın mülkiyyətinə keçirilmiş, Azərbaycanın müxtəlif rayonlarında yerləşən əlli beş (55) binanın ədalətli dəyərindən ibarətdir. Həmin binalar 2011-ci ildə satılmışdır.

Əmlakın və avadanlığın yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat

Əmlakın və avadanlığın yenidən qiymətləndirilməsi üzrə ehtiyat binaların ədalətli dəyərində artımı və azalmanı (o şərtlə ki, həmin azalma əvvəllər kapitalda tanınmış eyni aktiv üzrə artımla bağlı olsun) uçota almaq üçün istifadə olunur.

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları üzrə realizasiya olunmamış gəlirlər (zərərlər)

Bu ehtiyat satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızların ədalətli dəyərindəki dəyişiklikləri uçota alır.

21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər

Əməliyyat mühiti

Yeni inkişaf edən bazar iqtisadiyyatı olduğu üçün, Azərbaycanda daha yetkin bazar iqtisadiyyatına xas olan inkişaf etmiş biznes və tənzimləyici infrastruktur tam formalaşmamışdır. Lakin son zamanlar ölkədə ümumi sərmayə mühitinə müsbət təsir göstərən bir sıra inkişaf meyilləri olmuşdur.

Azərbaycanda aparılan əməliyyatlar adətən inkişaf etmiş bazarlar üçün xarakterik olmayan risklərlə (o cümlədən, Azərbaycan manatının ölkə xaricində sərbəst çevrilən valyuta olmaması, inkişaf etməmiş borc öhdəlikləri və qiymətli kağızlar bazarı) müşayiət oluna bilər. Bununla yanaşı, son illər Azərbaycan hökuməti bank işi, hüquq, vergiyə cəlb olunma və tənzimləyici sistemlərin yaradılması üçün lazımı islahatların həyata keçirilməsi sahəsində addımlar atmışdır.

Biznes mühitinin bütövlükdə təkmilləşdirilməsinə istiqamətlənmiş indiki tendensiyanın davam edəcəyi gözlənilir. Azərbaycan iqtisadiyyatının gələcək sabitliyi önəmli dərəcədə islahat və dəyişikliklərdən, eləcə də hökumətin gördüyü iqtisadi, maliyyə və monetar tədbirlərin effektivliyindən asılıdır. Bununla bərabər, Azərbaycan iqtisadiyyatı dünyanın digər bölgələrindəki bazar tənəzzülü və iqtisadi inkişaf tempinin aşağı düşməsinə həssasdır. Dünyada cərəyan edən global maliyyə böhranı kapital bazarlarının qeyri-sabitliyi, bank sektorunda likvidliyin pisləşməsi, Azərbaycan daxilində kredit şərtlərinin sərtləşməsinə səbəb olmuşdur. Azərbaycan hökuməti kredit ödəmə qabiliyyətinin və likvidliyin təmin edilməsi və Azərbaycan banklarına və şirkətlərinə verilmiş xarici borcların yenidən maliyyələşdirilməsini dəstəkləmək məqsədilə bir sıra sabitləşdirmə tədbirlərini görmüşdür.

Rəhbərliyin Bankın fəaliyyətinin sabitliyini təmin etmək üçün bütün münasib tədbirləri gördüyünü hesab etdiyi halda, yuxarıda göstərilmiş sahələrdə baş verə biləcək mənfi dəyişikliklər bankın maliyyə vəziyyətinə və nəticələrinə hal-hazırda müəyyən edilə bilməyən formada təsir göstərə bilər.

Hüquqi məsələlər

Adi fəaliyyətində Bank məhkəmə iddiaları və şikayətlərinin obyektı olur. Rəhbərlik hesab edir ki, belə iddia və ya şikayətlərdən irəli gələn öhdəlik (əgər olarsa) Bankın maliyyə vəziyyəti və ya gələcək əməliyyat nəticələrinə mühüm mənfi təsir göstərməyəcəkdir.

Vergilər

Azərbaycanın vergi qanunvericiliyi müxtəlif şərtlərə və tez-tez edilən dəyişikliklərə məruzdur. Bundan əlavə, Bankın əməliyyatları və fəaliyyətinə tətbiq edilən vergi qanunvericiliyinin vergi orqanları tərəfindən şərh edilməsi rəhbərliyin şərh ilə üst-üstə düşməyə bilər. Azərbaycan Respublikasında son zamanlar baş vermiş hadisələr göstərir ki, vergi orqanları bu qanunvericiliyin şərh edilməsi və tətbiqində daha sərt mövqe tuta bilərlər, buna görə də gələcəkdə vergi orqanları Bankın əməliyyat və fəaliyyət növləri ilə bağlı əvvəl irəli sürmədikləri iddiaları irəli sürə bilərlər. Nəticə etibarilə müvafiq orqanlar tərəfindən əlavə iri vergi, cərimə və faiz hesabına bilər. Vergi yoxlamaları yoxlama aparmaq qərarı qəbul edildiyi ildən birbaşa əvvəlki üç maliyyə ili üzrə aparıla bilər. Son vergi yoxlaması 2005-ci maliyyə ilini əhatə etmişdir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

21. Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (davamı)**Hüquqi məsələlər (davamı)**

31 dekabr 2013-cü il tarixinə müvafiq qanunvericiliyin rəhbərlik tərəfindən tətbiq edilən şərhə münasibdir və Bankın vergi, valyuta və gömrük mövqeləri təsdiq ediləcəkdir.

Sığorta

Bank hazırda səhvlərdən və ya təhriflərdən irəli gələn öhdəliklərlə əlaqədar sığorta təminatı almamışdır. Hazırda məsuliyyətin sığortalanması Azərbaycanda geniş yayılmayıb.

ARMB əmsallarına uyğunlaşma

ARMB banklardan yerli standartlara uyğun olan maliyyə hesabatları əsasında hesablanmış müəyyən əmsallara riayət etməyi tələb edir. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bank aşağıdakı iki əmsal istisna olmaqla, bu əmsallara riayət etmişdir:

- Kredit riski təminatının bazar dəyəri həmin kredit riskinin 100%-indən az olanda və ya kreditlərin daşınmaz əmlak formasında təminatının bazar dəyəri kredit dəyərinin 150%-indən aşağı olanda, bir borcalan və ya əlaqəli borcalanlar qrupu üzrə maksimal kredit riski əmsalı bankın cəmi kapitalının 7 faizindən artıq olmamalıdır. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankın əmsalı 61.18% olmuşdur.
Bu uyğunsuzluğun nəticəsi olaraq Bank cari pozuntunu aradan götürmək üçün tədbirlər hazırlamışdır. Hesabat tarixindən sonrakı dövrdə, 19 mart 2014-cü ildə Bank ARMB-dən hazırda Banka qarşı sanksiyaların tətbiq edilməməsi haqqında məktub almışdır.
- Kredit riski təminatının bazar dəyəri həmin kredit riskinin 100%-indən az olmayanda və ya kreditlərin daşınmaz əmlak formasında təminatının bazar dəyəri kredit dəyərinin 150%-indən yuxarı olanda, bir borcalan və ya əlaqəli borcalanlar qrupu üzrə maksimal kredit riski əmsalı bankın cəmi kapitalının 20 faizindən artıq olmamalıdır. 31 dekabr 2013-cü il tarixinə Bankın əmsalı 21.10% olmuşdur.
Bu pozuntu, müvafiq kredit borcalanı tərəfindən tam olaraq ödənilməsi üçün, daha sonra aradan qaldırılmışdır.

Maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər

Bank tərəfindən müştərilərə zəmanətlərin və akkreditivlərin verilməsinin əsas məqsədi müştərilərə tələb olduqda vəsaitlərin mövcudluğunu təmin etməkdir. Zəmanətlər və ehtiyat akkreditivləri müştəri üçüncü tərəflər qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirə bilmədiyi təqdirdə Bankın ödəmələr edəcəyini qəti təsdiq edən sənədlərdir. Sənədli akkreditivlər və kommersiya akkreditivləri, Banka müəyyən edilmiş məbləğə qədər və xüsusi şərtlərlə tələb təqdim etmək hüququnu üçüncü tərəfə verən, Bankın müştəri adından üzərinə götürdüyü yazılı öhdəlik olaraq, aid olduqları malların çatdırılması və ya pul depozitləri ilə təmin edilir və beləliklə də birbaşa borcla müqayisədə daha aşağı riskə məruz qoyur.

31 dekabrda Bankın maliyyə təəhhüdləri və potensial öhdəliklər aşağıdakılardan ibarət olmuşdur:

	2013	2012
Kreditlə bağlı təəhhüdlər		
Zəmanətlər	169,067	261,781
İstifadə edilməmiş kredit üzrə təəhhüdlər	42,218	37,843
Akkreditivlər	723	2,289
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər (girov çıxılmamışdan əvvəl)	212,008	301,913
Çıxılsın – Zəmanətlər üzrə girov qoyulmuş pul vəsaitləri (Qeyd 16)	(1,343)	(100)
Təəhhüdlər və potensial öhdəliklər	210,665	301,813

Vasitəçi kreditlər

31 dekabr 2013-cü il tarixinə, Bank Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankından vəsaitləri borc almışdır. Həmin vəsaitlər sonradan Azərbaycan Hökuməti tərəfindən həyata keçirilən iri layihələri maliyyələşdirmək məqsədilə dövlət müəssisələrinə kredit vermək üçün istifadə edilmişdir. Bu kreditlər Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin zəmanət məktubları ilə təmin edilmişdir. Bank, təkrar borcalanlardan əsas və faiz məbləğlərini toplayıb Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına köçürməklə agent kimi çıxış edir və bu kreditlər üzrə yalnız xidmət haqqı qazanır. Verilmiş kreditlər üzrə Bankın heç bir kredit riski yoxdur.

31 dekabr 2013-cü il tarixinə məbləği 612,904 AZN (2012-ci il: 993,936 AZN) olan bu vasitəçi kreditlər balansdankənar hesablarda əks olunmuşdur.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

22. Xalis haqq və komissiya gəliri

Xalis haqq və komissiya gəliri aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Plastik kart əməliyyatları	29,395	26,352
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	12,270	9,258
Hesablaşma əməliyyatları	4,651	6,585
Zəmanətlər və öhdəliklər	1,854	2,900
Digər	3,213	1,305
Haqq və komissiya gəliri	51,383	46,400
Pul vəsaitləri ilə əməliyyatlar	(1,986)	(1,255)
Hesablaşma əməliyyatları	(859)	(896)
Plastik kart əməliyyatları	(748)	(735)
Qiymətli kağızlarla əməliyyatlar	(7)	(118)
Digər	(82)	(84)
Haqq və komissiya xərcləri	(3,682)	(3,088)
Xalis haqq və komissiya gəliri	47,701	43,312

23. İşçilər üzrə xərclər

İşçilər üzrə xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Əmək haqqı və mükafatlar	(21,235)	(19,682)
Sosial sığorta xərcləri	(4,693)	(4,330)
İşçilərlə bağlı digər xərclər	(397)	(371)
İşçilər üzrə xərclər	(26,325)	(24,383)

24. Ümumi və inzibati xərclər

Ümumi və inzibati xərclər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Yerləşmə və icarə haqqı	(8,555)	(8,504)
Əmlak və avadanlıqların təmiri və texniki xidməti	(3,233)	(3,007)
Ofis təchizatı	(2,100)	(1,525)
Mühafizə xidmətləri	(1,957)	(1,873)
Rabitə xidmətləri	(1,652)	(1,407)
Marketing və reklam xərcləri	(696)	(1,535)
Kommunal xərclər	(514)	(523)
Ezamiyyət və əlaqəli xərclər	(443)	(433)
Hüquq və məsləhət xidmətləri	(371)	(424)
Mənfəət vergisindən başqa vergilər	(168)	(183)
Nəqliyyat və nəqliyyat vasitələrinin texniki xidməti	(107)	(85)
Digər	(1,920)	(2,156)
Ümumi və inzibati xərclər	(21,716)	(21,655)

25. Risklərin idarə edilməsi**Ön söz**

Öz fəaliyyətində Bank müxtəlif risklərə məruz qalır və bunları daimi müəyyən etmə, ölçmə və müşahidə etmə prosesləri, kredit limitlərinin müəyyən edilməsi və digər daxili nəzarət tədbirləri vasitəsilə idarə edir. Risklərin idarə edilməsi Bankın fəaliyyətinin mühüm hissəsini təşkil edir. Bankın hər bir əməkdaşı öz vəzifələri daxilində risklərə görə məsuliyyət daşıyır. Bank kredit riski, likvidlik riski və bazar risklərinə məruz qalır. Bank əməliyyat risklərinə də məruz qalır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Müstəqil riskə nəzarət prosesinə mühitdə, texnologiyada və sənayedə dəyişikliklər kimi biznes riskləri daxil deyildir. Onlar Bankın strateji planlaşdırma prosesi vasitəsilə nəzarət altında saxlanılır.

Risqlərin idarə olunması strukturu

İdarə Heyəti risklərin müəyyən edilməsi və nəzarət edilməsinə görə ümumi məsuliyyət daşıyır, lakin risklərin idarə olunması və izlənməsi üçün məsuliyyəti ayrıca müstəqil orqanlar daşıyır.

İdarə Heyəti

İdarə Heyəti risklərin idarə olunmasında ümumi yanaşma, risk strategiyaları və prinsiplərinin təsdiq edilməsi üçün məsuliyyətlidir.

Audit Komitəsi

Audit Komitəsi auditin tapşırığı və strategiyasının təsis və tərtib edilməsi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental audit məsələləri üçün məsuliyyətlidir və Daxili Auditin fəaliyyətinə nəzarət edir.

Rəhbərlik

İdarə Heyəti Bankda ümumi risk prosesinə nəzarət etmək üçün məsuliyyət daşıyır.

Risk Komitəsi

Risk Komitəsi risk strategiyasının işlənilib hazırlanması və risk prinsipləri, konsepsiyası, siyasəti və limitlərinin tətbiqi üçün ümumi məsuliyyət daşıyır. Komitə fundamental risk məsələləri üçün məsuliyyətlidir və müvafiq risk qərarlarını idarə və nəzarət edir.

Risqlərin idarə olunması bölməsi

Risqlərin idarə olunması bölməsi müstəqil nəzarət prosesini təmin etmək məqsədilə risklə bağlı prosedurların tətbiqi və dəstəklənməsi üçün məsuliyyət daşıyır.

Bankın xəzinədarlığı

Bankın xəzinədarlığı Bank aktivlərinin və öhdəliklərinin idarə olunması, eləcə də ümumi maliyyə strukturu üçün məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, xəzinədarlıq Bankın maliyyələşdirmə və likvidlik riskləri üçün məsuliyyət daşıyır.

Daxili Audit

Daxili audit funksiyası hər il Bankda risklərin idarə olunması proseslərinin audit yoxlamasını apararaq, həm prosedurların münasibliyini, həm də Bankın prosedurlara riayət etməsini yoxlayır. Daxili Audit bütün qiymətləndirmələrin nəticələrini rəhbərliklə müzakirə edir və nəticə və tövsiyələr haqqında Audit Komitəsinə hesabat verir.

Risqlərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri

Bankın riskləri həm adi şəraitdə yaranması ehtimal edilən zərəri, həm də statistik modellər əsasında maksimal faktiki zərərlərin qiymətləndirilməsi olan gözlənilməyən zərərləri əks etdirən metoddan istifadə etməklə ölçülür. Modellər keçmiş təcrübədən əldə edilmiş və iqtisadi şəraitləri nəzərə almaqla düzəlişlər edilmiş ehtimallardan istifadə edir. Bundan əlavə, Bank baş verməsi ehtimal edilməyən ağır hadisələr əslində baş verdiyi təqdirdə daha pis hadisələrin ssenari modellərini hazırlayır.

Risqlərin monitorinqi və nəzarət edilməsi ilk öncə Bankın müəyyən etdiyi limitlərə əsaslanır. Belə limitlər Bankın biznes strategiyasını və bazar mühitini, eləcə də Bankın qəbul etmək istədiyi risk səviyyəsini əks etdirir və bu zaman əsas diqqət ayrı-ayrı sahələrə yetirilir. Bundan əlavə, Bank bütün risk və əməliyyat növləri üzrə məcmu risk həcmi ilə bağlı olaraq ümumi risk daşımaq qabiliyyətinə nəzarət edir və ölçür.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Ön söz (davamı)

Risklərin ölçülməsi və hesabatçılıq sistemləri (davamı)

Bütün fəaliyyət növləri üzrə əldə edilmiş məlumat risklərin təhlil və nəzarət edilməsi və tez aşkar olunması məqsədilə yoxlanılır və işlənir. Bu məlumat izahlarla birlikdə İdarə Heyətinə, Risk Komitəsinə və hər bir bölmənin rəhbərinə təqdim edilir. Hesabata kredit riskinin ümumi həcmi haqqında məlumat, limitlərdən istisnalar və likvidlik əmsalları daxil edilir. Hər ay sənaye sahəsi, müştəri və coğrafi risklər kəsiyində risklər haqqında məlumat təqdim edilir. Baş rəhbərlik hər rüb kredit zərərləri üçün ehtiyat yaratmaq zərurətini müəyyən edir. İdarə Heyəti rübdə bir dəfə risklər haqqında ətraflı hesabat alır, həmin hesabatda isə bankın risklərini qiymətləndirmək və müvafiq qərarlar qəbul etmək üçün bütün zəruri məlumat açıqlanır.

Bankın bütün səviyyələri üçün risklər haqqında xüsusi hesabatlar hazırlanır və paylanır ki, bütün bölmələr geniş, zəruri və aktual məlumatla tanış olmaq imkanını əldə etsinlər.

İdarə Heyəti və Bankın bütün digər müvafiq işçilərinin hər gün keçirilən qısa iclaslarında bazar limitlərinin və likvidliyin dəstəklənməsi, eləcə də risklərlə bağlı digər dəyişikliklər müzakirə olunur.

Risklərin azaldılması

Bank kredit risklərini azaltmaq üçün girovdan fəal istifadə edir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyası

Risklərin konsentrasiyası bir sıra biznes tərəfdaşı analoji fəaliyyət növləri ilə məşğul olanda və ya onların fəaliyyəti eyni coğrafi bölgədə həyata keçiriləndə və ya biznes tərəfdaşları oxşar iqtisadi xüsusiyyətlərə malik olanda və nəticədə iqtisadi, siyasi və digər şərtlərdə dəyişikliklər həmin biznes tərəfdaşlarının müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmək qabiliyyətinə eyni təsir göstərəndə yaranır. Risklərin konsentrasiyası Bankın fəaliyyət nəticələrinin xüsusi sənaye sahəsinə və ya coğrafi bölgəyə təsir göstərən dəyişikliklərə qarşı nisbi həssaslığını əks etdirir.

Həddindən artıq risk konsentrasiyasının təsiri altına düşməmək üçün, Bank daxili prosedurlarında müxtəlif xüsusiyyətlərə malik olan portfəllərin idarə edilməsi qaydaları ilə təmin olunur. Müəyyən edilmiş risk konsentrasiyası müvafiq qaydada nəzarət və idarə olunur.

Kredit riski

Kredit riski – Bankın sifarişçiləri, müştəriləri və ya biznes tərəfdaşları müqavilə öhdəliklərini yerinə yetirmədikləri üçün Bankın zərər çəkməsi riskidir. Bank kredit riskini ayrı-ayrı biznes tərəfdaşları və coğrafi və sənaye konsentrasiyaları üzrə Bankın qəbul etməyə hazır olduğu riskin həcmi üzrə limitləri müəyyən etməklə və həmin limitlərə riayət edilməni monitoring etməklə idarə edir və nəzarət altında saxlayır.

Bank kredit keyfiyyətinin yoxlanılması prosesini təsis etmişdir ki, girovun müntəzəm qaydada yenidən baxılması da daxil olmaqla biznes tərəfdaşlarının krediti ödəmək qabiliyyətlərində mümkün dəyişikliklərin tez müəyyən edilməsi təmin edilsin. Biznes tərəfdaşları üzrə limitlər kredit riskinin təsnifləşdirilməsi sistemindən istifadə etməklə müəyyən edilir. Kredit keyfiyyətinin müntəzəm qaydada yenidən baxılması prosesi Banka məruz qaldığı risklər nəticəsində potensial zərəri qiymətləndirmək və lazımi tədbirləri görmək imkanını yaradır.

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri

Bankın müştərilərə verdiyi zəmanətlər əsasında Bank tərəfindən onların adından ödənişlər aparmaq zərurəti yaranı bilər. Müştərilər bu ödənişləri Banka akkreditivin şərtləri əsasında qaytarırlar. Onlar Bankı kredit risklərinə oxşar risklərə məruz qoyur, bunlar da eyni nəzarət prosesləri və qaydaları ilə azaldılır.

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın komponentləri üzrə maksimal kredit riskinin həcmi, qarşılıqlı hesablaşma haqqında əsas razılaşmaların və girov razılaşmalarının istifadə edilməsi nəticəsində riskin azalmasını nəzərə almadan, daha yaxşı onların balans dəyərləri ilə təmsil olunur.

Maliyyə alətləri ədalətli dəyərle qeydə alınanda yuxarıda göstərilən məbləğlər dəyərin dəyişməsi nəticəsində gələcəkdə yaranı bilər maksimal riskin həcmi deyil, cari kredit riskinin həcmi əks etdirir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Kreditlə bağlı təəhhüd riskləri (davamı)

Maliyyə alətlərinin hər bir sinfi üzrə kredit riskinin maksimal həcmi haqqında daha ətraflı məlumat xüsusi qeydlərdə açıqlanır.

Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti

Maliyyə aktivlərinin kredit keyfiyyəti Bankın daxili kredit reytingləri ilə idarə olunur. Aşağıdakı cədvəldə Bankın kredit reytingi sistemində əsaslanaraq maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatın kreditlə bağlı sətirlərində aktivlərin sinifləri üzrə kredit keyfiyyəti göstərilir.

Bank tərəfindən kreditlərlə bağlı aktivlərin təsnifləşdirilməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilmişdir:

Yüksək reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti əla qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərində heç bir dəyişiklik olmayan, ödəniş müddətində gecikmə olmayan və maliyyə vəziyyəti yaxşı qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Qeyri-standart reytingli – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və/və ya faiz borclarında gecikmələr olmayan və maliyyə vəziyyəti qənaətbəxş qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş – bura dövr ərzində kredit şərtlərinə dəyişiklik edilən, əsas və faiz borclarında vaxtı keçmiş borcları olan və maliyyə vəziyyəti kafi və qeyri-kafi qiymətləndirilən biznes tərəfdaşları aid edilir.

	Qeydlər	Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş,		Cəmi
		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting	lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	
31 dekabr 2013-cü il tarixinə							
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	5	149,112	1,944	–	–	–	151,056
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	14,455	7,142	–	22,361	–	43,958
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları (kapital səhmləri istisna olmaqla)	7	10,212	–	15,751	–	–	25,963
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	8	–	161,115	104,982	30,465	48,031	344,593
Korporativ kreditlər		–	161,115	104,982	30,465	48,031	344,593
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri		–	147,030	12,368	50,614	8,784	218,796
Dövlətlə bağlı müəssisələr		108,636	24,698	1,837	32,213	451	167,835
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri		–	–	1,247	19,683	–	20,930
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar		–	–	4,833	10,461	3,132	18,426
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – avtomobillərin alınması		–	–	195	5,583	–	5,778
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – mənzil təmiri		–	–	–	975	–	975
Cəmi		282,415	341,929	141,213	172,355	60,398	998,310

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)**Kredit riski (davamı)***Maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə kreditin keyfiyyəti (davamı)*

		Vaxtı keçməmiş və dəyərsizləşməmiş			Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş	Fərdi şəkildə dəyərsizləşmiş	
		Yüksək reyting	Standart reyting	Qeyri-standart reyting			Cəmi
31 dekabr 2012-ci il tarixinə							
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri (kassada olan pul vəsaitləri istisna olmaqla)	5	174,369	3,367	–	–	–	177,736
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	6	13,075	–	–	–	–	13,075
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları (kapital səhmləri istisna olmaqla)	7	63,495	–	15,595	–	–	79,090
Müştərilərə verilmiş kreditlər, ümumi	8						
Korporativ kreditlər		–	48,066	99,913	82,335	62,180	292,494
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri		–	–	41,554	28,548	13,450	83,552
Dövlətlə bağlı müəssisələr		181,181	92,315	–	49,042	1,423	323,961
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri		–	8,060	–	8,770	3,221	20,051
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar		–	–	3,889	7,532	6,835	18,256
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – avtomobillərin alınması		–	–	1,214	8,017	205	9,436
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – mənzil təmiri		–	–	343	556	480	1,379
Cəmi		432,120	151,808	162,508	184,800	87,794	1,019,030

Siyasətinə uyğun olaraq Bank kredit portfeli daxilində reytingləri dəqiq və ardıcıl şəkildə tətbiq etməlidir. Bu mövcud risklərin məqsədli idarə olunması, habelə kredit risklərinin həcmələrini bütün fəaliyyət növləri, coğrafi bölgələr və məhsullar üzrə müqayisə edilməsi imkanını təmin edəcəkdir. Reyting sistemi biznes tərəfdaşlarının qiymətləndirilməsi üçün əsas ilkin məlumat olan bir sıra maliyyə-analitik metodlara, eləcə də işlənmiş bazar məlumatlarına əsaslanır. Bütün daxili risk kateqoriyaları Bankın reyting siyasətinə uyğun olaraq müəyyən edilir. Verilən reytinglər müntəzəm qaydada qiymətləndirilir və yenidən baxılır.

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili

	<i>30 gündən az</i>	<i>31-60 gün</i>	<i>61-90 gün</i>	<i>90 gündən çox</i>	<i>Cəmi</i>
31 dekabr 2013-cü il tarixinə					
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	22,361	–	–	–	22,361
Müştərilərə verilmiş kreditlər	9,146	2,130	314	18,875	30,465
Korporativ kreditlər					
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – istehlak kreditləri	29,896	5,139	499	15,080	50,614
Dövlətlə bağlı müəssisələr	9,648	–	13,170	9,395	32,213
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – ipoteka kreditləri	9,364	2,505	1,594	6,220	19,683
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	771	1,083	–	8,607	10,461
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – avtomobillərin alınması	680	139	243	4,521	5,583
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – mənzil təmiri	–	–	–	975	975
Cəmi	81,866	10,996	15,820	63,673	172,355

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Vaxtı keçmiş, lakin dəyərsizləşməmiş kreditlərin müddətlərinin maliyyə aktivlərinin sinifləri üzrə təhlili

	30 gündən az	31-60 gün	61-90 gün	90 gündən çox	Cəmi
31 dekabr 2012-ci il tarixinə					
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	–	–	–	–	–
Müştərilərə verilmiş kreditlər					
Korporativ kreditlər	887	57,326	535	23,587	82,335
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər					
– istehlak kreditləri	9,621	3,507	718	14,702	28,548
Dövlətlə bağlı müəssisələr	55	18,548	4,798	25,641	49,042
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər					
– ipoteka kreditləri	5,315	2,705	348	402	8,770
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – sahibkarlar	343	510	137	6,542	7,532
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – avtomobillərin alınması	918	372	215	6,512	8,017
Fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər – mənzil təmiri	–	9	–	547	556
Cəmi	17,139	82,977	6,751	77,933	184,800

Dəyərsizləşmənin qiymətləndirilməsi

Kreditlərin dəyərsizləşmə baxımından qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınan əsas amillərə aşağıdakılar daxildir: əsas məbləğlərin və faizlərin ödənilməsinin 90 gündən (fiziki şəxslərə verilmiş kreditlər) və 180 gündən (korporativ kreditlər və dövlətlə bağlı müəssisələrə verilmiş kreditlər) artıq müddətdə gecikdirilməsi, biznes tərəfdaşlarının pul vəsaitlərinin hərəkətlərində çətinliklər haqqında məlumatın olub-olmaması, kredit reytinglərinin aşağı düşməsi və ya müqavilənin ilkin şərtlərinin pozulması. Bank dəyərsizləşmə baxımından iki səviyyədə qiymətləndirmə aparır: fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar və məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar.

Fərdi şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Bank fərdi olaraq mühüm olan hər bir kredit və ya avans üzrə tələb olunan ehtiyatları fərdi şəkildə müəyyən edir. Ehtiyatların məbləği müəyyən edildiyi zaman aşağıdakı amillər nəzərə alınır: biznes tərəfdaşının biznes-planının dayanıqlığı, onun maliyyə çətinlikləri yarandığı təqdirdə fəaliyyət nəticələrini təkmilləşdirmək qabiliyyəti, proqnozlaşdırılan mədaxillər və müflislik halında gözlənilən dividend ödənişləri, maliyyə dəstəyinin cəlb edilməsi imkanı, girovun satışı dəyəri və gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətinin müddətləri. Gözlənilməyən hadisələr daha yaxın diqqət yetirilməsini tələb etdiyi hallar istisna olmaqla, dəyərsizləşmə zərərləri hər hesabat tarixində qiymətləndirilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirilən ehtiyatlar

Fərdi olaraq mühüm olmayan müştərilərə verilmiş kreditlərin (o cümlədən kredit kartları, ipoteka kreditləri və girovsuz istehlakçı kreditlərinin) və fərdi olaraq mühüm olan, lakin fərdi şəkildə dəyərsizləşməsinə dair obyektiv sübutlar olmayan kreditlərin dəyərsizləşməsi üçün ehtiyatlar Məcmu şəkildə qiymətləndirilir. Ehtiyatlar hər bir hesabat tarixinə qiymətləndirilir və bu zaman hər bir kredit portfeli ayrıca təhlil edilir.

Məcmu şəkildə qiymətləndirmə zamanı fərdi şəkildə dəyərsizləşməyə dair obyektiv sübut olmayanda da portfelin dəyərsizləşməsi müəyyən edilir. Dəyərsizləşmə zərərləri aşağıdakı məlumatları nəzərə almaqla müəyyən edilir: portfel üzrə tarixi zərərlər, cari iqtisadi şəraitlər, zərərin yaranması ehtimal edilən andan həmin zərərin dəyərsizləşmə üzrə fərdi şəkildə qiymətləndirilən dəyərsizləşmə zərərinə tələb etməsi müəyyən edildiyi anadək təxmini müddət və gözlənilən mədaxillər və aktiv dəyərsizləşdikdən sonra dəyərin bərpa edilməsi. Bölmə rəhbərliyi bir ilədək ola bilən bu müddətin müəyyən edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır. Bundan sonra dəyərsizləşmə ehtiyatı kredit rəhbərliyi tərəfindən Bankın ümumi siyasətinə uyğunluq baxımından yoxlanılır.

Maliyyə zəmanətləri və akkreditivləri kreditlərlə eyni qaydada qiymətləndirilir və ehtiyat ayrılır.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Kredit riski (davamı)

Bankın pul aktivləri və öhdəlikləri üzrə coğrafi cəmləşmə belədir:

	2013				2012			
	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi	Azərbaycan	İƏİT	MDB və digər ölkələr	Cəmi
Aktivlər								
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	221,556	37,154	1,119	259,829	265,049	51,637	375	317,061
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	43,958	–	–	43,958	13,075	–	–	13,075
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	26,483	952	–	27,435	79,400	597	–	79,997
Müştərilərə verilmiş kreditlər	479,659	–	209,149	688,808	478,991	–	181,181	660,172
Digər maliyyə aktivləri	5,018	1,362	–	6,380	4,619	922	–	5,541
	776,674	39,468	210,268	1,026,410	841,134	53,156	181,556	1,075,846
Öhdəliklər								
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	420,031	1,466	2,328	423,825	572,524	970	1,408	574,902
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	260,158	–	–	260,158	374,729	–	–	374,729
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	15,724	5,360	18	21,102	5,077	8,764	22	13,863
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	133,040	–	–	133,040	–	–	–	–
Digər maliyyə öhdəlikləri	27,368	–	–	27,368	18,550	–	–	18,550
	856,321	6,826	2,346	865,493	970,880	9,734	1,430	982,044
Xalis aktivlər / (öhdəliklər)	(79,647)	32,642	207,922	160,917	(129,746)	43,422	180,126	93,802

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi

Likvidlik riski adi və ya fəvqəladə şəraitdə ödəniş tarixində Bankın ödənişlə bağlı öhdəliklərini yerinə yetirə bilməməsi riskidir. Bu riski məhdudlaşdırmaq məqsədilə rəhbərlik mövcud minimal bank əmanətləri məbləğindən əlavə müxtəlif maliyyələşdirmə mənbələrini təmin etmişdir və bundan əlavə likvidliyi nəzərə almaqla aktivləri idarə edir və gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin və likvidliyin gündəlik monitorinqini həyata keçirir. Bu proses gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərinin qiymətləndirilməsini və tələb olunduqda əlavə maliyyələşdirmə əldə etmək üçün istifadə edilə bilən yüksək keyfiyyətli təminatın mövcudluğunu daxil edir.

Bank pul vəsaitlərinin hərəkəti gözlənilmədən kəsildiyi təqdirdə asanlıqla satıla bilən yüksək tələbatlı müxtəlif növ aktivlər portfelinə sahibdir. Bundan əlavə, Bank ARMB-də məcburi ehtiyat yerləşdirmiş və onun məbləği cəlb edilmiş müştəri əmanətlərinin səviyyəsindən asılıdır.

Likvidlik vəziyyəti Bank tərəfindən ARMB-nin təyin etdiyi müəyyən likvidlik əmsallarına əsaslanır. ARMB banklardan ani likvidlik əmsalını minimum 30% saxlamağı tələb edir. 31 dekabrda bu əmsallar aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2013, %	2012, %
Ani likvidlik əmsalı (bir gün ərzində alınacaq və ya satılacaq aktivlər / tələb əsasında ödənilən öhdəliklər)	69.83	98.93

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili

Aşağıdakı cədvəldə diskont edilməmiş müqavilə öhdəlikləri əsasında Bankın maliyyə öhdəlikləri ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təqdim edilir. Tələb əsasında ödənilməli öhdəliklər ödəniş tələbinin mümkün olan ən tez tarixdə verilmiş hesab olunur. Bununla bərabər Bank gözləyir ki, müştərilərin çoxu Bank ödənişi aparmalı olduğu ən tez tarixdə ödəniş tələb etməyəcək və cədvəl keçmiş müddətlər üçün əmanətlərin tələb edilməsi haqqında məlumat əsasında Bankın hesabladığı gözlənilən pul vəsaitləri hərəkətlərini əks etdirmir.

Maliyyə öhdəlikləri

31 dekabr 2013-cü ildə	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	284,450	49,477	42,267	127,019	503,213
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	87,185	102,345	75,173	40,102	304,805
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,224	15,923	–	–	21,517
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	2,263	5,470	141,213	–	148,896
Digər maliyyə öhdəlikləri	27,368	–	–	–	27,368
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	407,490	172,585	258,653	167,121	1,005,849

Maliyyə öhdəlikləri

31 dekabr 2012-ci ildə	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	300,773	106,902	25,256	435,202	868,133
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	41,778	141,825	187,900	40,736	412,239
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	6,808	7,222	–	–	14,030
Digər maliyyə öhdəlikləri	18,550	–	–	–	18,550
Cəmi diskont edilməmiş maliyyə öhdəlikləri	367,909	255,949	213,156	475,938	1,312,952

Aşağıdakı cədvəldə Bankın kreditlə bağlı təəhhüdlərinin müqavilə müddətləri göstərilir. Hər bir istifadə edilməmiş kredit öhdəliyi istifadə edilə bildiyi ən erkən tarixi daxil edən vaxt civarına salınır. Buraxılmış maliyyə zəmanətləri müqavilələri üçün zəmanətin maksimal məbləği zəmanətin çağırılı bildiyi ən erkən dövrə aid edilir.

	3 aydan az	3-12 ay	1-5 il	5 ildən çox	Cəmi
2013	170,114	33,943	7,871	80	212,008
2012	73,655	106,827	121,351	80	301,913

Bank gözləyir ki, potensial öhdəliklərin və ya təəhhüdlərin hamısının öhdəlik müddəti tamamlanana qədər yerinə yetirilməsi tələb olunmayacaqdır.

Bankın öhdəlikləri yerinə yetirmək qabiliyyəti müəyyən müddət ərzində aktivlərin ekvivalent məbləğini reallaşdırmaq qabiliyyətindən asılıdır. Bir il müddətində dövlət təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin cəmləşməsi mövcuddur. Bu vəsaitlərin iri məbləğdə çıxarılması Bankın əməliyyatlarına mənfi təsir göstərə bilər. Yaxın gələcəkdə Bankın maliyyələşdirməsi həmin səviyyədə saxlanacaq və bu vəsaitləri çıxarmaq zərurəti yaranarsa, Bank əvvəlcədən bildiriş alacaq və lazımi ödənişləri aparmaq məqsədilə tez satılan aktivlərini sata biləcək.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Likvidlik riski və maliyyələşdirmənin idarə edilməsi (davamı)

Maliyyə öhdəliklərinin ödəniş tarixinə qalmış müddətlər üzrə təhlili (davamı)

Müddətlər üzrə təhlili cari hesabların tarixi sabitliyini əks etdirmir. Onların ödənilməsi tarixən yuxarıdakı cədvəllərdə göstərilən müddətlərdən daha uzun müddətdə aparılmışdır. Bu qalıqlar yuxarıdakı cədvəllərdə üç aydan az müddət ərzində ödəniləcək məbləğlərə daxil edilmişdir.

Bazar riski

Bazar riski maliyyə alətlərinin gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin ədalətli dəyəri faiz dərəcəsi, valyuta məzənnələri və pay alətlərinin qiymətləri kimi bazar parametrlərində dəyişikliklər nəticəsində tərəddüd etməsi riskidir. Bank əhəmiyyətli kapital, korporativ sabit gəlir və ya törəmə alətlərə malik deyildir.

Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyərinin və ya gələcək pul vəsaitləri hərəkətlərinin faiz dərəcəsinin artması/azalması nəticəsində ucuzlaşması/bahalaşması riskidir. Aşağıdakı cədvəldə, bütün digər göstəricilər sabit qalmaqla, Bankın mənfəət və ya zərər haqqında hesabatının faiz dərəcələrindəki məntiqi baxımdan mümkün olan dəyişikliklərə həssaslığı nümayiş etdirilir.

Cari ilin mənfəətinin həssaslığı 31 dekabr 2013-cü il tarixinə dəyişən faiz dərəcəli qeyri-ticarət maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri əsasında hesablanmış bir il üçün xalis faiz gəliri üzrə faiz dərəcəsinə ehtimal edilən dəyişikliklərin təsiridir. Kapitalın həssaslığı gəlirlilik əyrisindən paralel kənarlaşmaların olması fərziyyəsi əsasında faiz dərəcələrində ehtimal edilən dəyişikliklərin 31 dekabr 2013-cü il tarixinə müəyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərini yenidən qiymətləndirməklə hesablanır. Bununla bərabər, yerli bazarda satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinin faiz dərəcəsi alış və ya satış zamanı həmin qiymətli kağızlar üzrə hesablanmış endirimə və ya əlavəyə (alınmış və ya satılmış qiymətli kağızların faktiki qiymətinə daxil edilir) əsaslandığı üçün, müəyyən dərəcəli satış üçün mövcud olan maliyyə aktivlərinə tətbiq edilən dərəcələrdə hər hansı dəyişikliklər kapitalla heç bir təsir göstərmir.

Valyuta	%-də (azalma)/ artma 2013	Xalis faiz gəlirinin həssaslığı 2013
ABŞ dolları	-0.03% / +0.03%	5/(5)

Valyuta riski

Valyuta riski – maliyyə alətinin dəyərinin xarici valyuta dərəcələrində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. İdarə Heyəti ARMB göstərişlərinə uyğun olaraq valyuta pozisiyaları üzrə limitlər müəyyən etmişdir. Pozisiyalara gündəlik monitoring edilir.

Aktivlərin və öhdəliklərin idarə edilməsi komitəsi valyuta riskini AZN devalvasiyasının və digər makroiqtisadi göstəricilərin qiymətləndirilmiş əsasında açıq valyuta vəziyyətini idarə etməklə idarə edir. Bu Banka valyuta dərəcələrinin milli valyutaya qarşı əhəmiyyətli dəyişməsindən zərərləri minimallaşdırmaq imkanını verir. ARMB-nin tələblərinə uyğunlaşmaq məqsədilə xəzinədarlıq Bankın açıq valyuta mövqeyinin gündəlik monitoringini həyata keçirir.

Aşağıdakı cədvəl 31 dekabrda Bankın qeyri-ticarət monetar aktivləri və öhdəlikləri və proqnozlaşdırılmış pul vəsaitləri axınları üzrə əhəmiyyətli riskə məruz qaldığı valyutalar göstərilir. Təhlil, bütün digər göstəricilərin sabit qalması şərti ilə, valyuta dərəcəsinin AZN-ə qarşı məntiqi dərəcədə mümkün olan hərəkətinin mənfəət və ya zərər haqqında hesabatla təsirini hesablayır. Kapitala təsir mənfəət və ya zərər haqqında hesabatla təsirdən fərqlənmir. Cədvəldə mənfəət məbləği mənfəət və ya zərər haqqında hesabatda və ya kapitalda potensial xalis azalmanı, müsbət məbləği isə xalis potensial artmanı əks etdirir.

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

25. Risklərin idarə edilməsi (davamı)

Bazar riski (davamı)

Valyuta riski (davamı)

31 dekabrda xalis aktivlərin dəyərləri əsasında vergidən əvvəl mənfəətə təsir:

	31 dekabr 2013		31 dekabr 2012	
ABŞ dolları	+1.37% / -1.37%	105/(105)	+3,82%/-3,82%	267/(267)
Avro	+10.16%/-10.16%	279/(279)	+11,49%/-11,49%	7/(7)

Əməliyyat riski

Əməliyyat riski – sistemlərin nasazlığı, işçilərin səhvi, saxtakarlığı və ya xarici hadisələr nəticəsində yaranan riskdir. Nəzarət sistemi işləməyəndə əməliyyat riskləri nüfuzə xələl vura, hüquqi nəticələrə və ya maliyyə zərərlərinə gətirib çıxara bilər. Bank bütün əməliyyat risklərinin aradan götürülməsini güman edə bilməz, lakin Bank bu riskləri nəzarət sistemi və potensial risklərin izlənməsi və onlarla bağlı tədbirlərin görülməsi yolu ilə idarə edə bilər. Nəzarət sisteminə vəzifələrin səmərəli bölünməsi, daxil olma, təsdiq etmə və tutuşdurma prosedurları, heyətin təlimləndirilməsi və qiymətləndirilməsi prosesləri, eləcə də daxili auditdən istifadə daxildir.

26. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri

Ədalətli dəyər iyerarxiyası

Ədalətli dəyərin açıqlanması məqsədilə Bank aktivlər və öhdəliklərin siniflərini və ədalətli dəyər iyerarxiyasının səviyyələrini müəyyən etmişdir:

<i>Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi</i>					
	<i>Qiyətləndirmə tarixi</i>	<i>Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə olunmayan giriş məlumatları (Səviyyə 3)</i>	<i>Cəmi</i>
Ədalətli dəyərle ölçülmüş aktivlər					
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	31 dekabr 2013-cü il	26,712	203	520	27,435
İnvestisiya əmlakı	31 dekabr 2013-cü il	–	–	2,246	2,246
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	31 dekabr 2013-cü il	–	–	6,640	6,640
Ədalətli dəyəri göstərilən aktivlər					
Pul vəsaitləri və pul ekvivalentləri	31 dekabr 2013-cü il	259,829	–	–	259,829
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	31 dekabr 2013-cü il	–	–	43,958	43,958
Müştərilərə verilmiş kreditlər	31 dekabr 2013-cü il	–	–	688,808	688,808
Digər maliyyə aktivləri	31 dekabr 2013-cü il	–	–	6,380	6,380

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Ədalətli dəyər iyerarxiyası (davamı)

<i>Aşağıdakılardan istifadə etməklə ədalətli dəyərin ölçülməsi</i>					
	<i>Qiyətləndirmə tarixi</i>	<i>Aktiv bazarlarda qeydiyyata alınmış qiymət (Səviyyə 1)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə olunan giriş məlumatları (Səviyyə 2)</i>	<i>Əhəmiyyətli müşahidə olunmayan giriş məlumatları (Səviyyə 3)</i>	<i>Cəmi</i>
Ədalətli dəyəri göstərilən öhdəliklər					
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2013-cü il	–	–	423,825	423,825
ARMB və Dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2013-cü il	–	–	260,158	260,158
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	31 dekabr 2013-cü il	–	–	21,102	21,102
Buraxılmış borc qiymətli kağızlar	31 dekabr 2013-cü il	–	–	133,040	133,040
Digər maliyyə öhdəlikləri	31 dekabr 2013-cü il	–	–	27,368	27,368

31 dekabr 2012-ci il tarixinə ədalətli dəyərle ölçülmüş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyər iyerarxiyası

31 dekabr 2012-ci il	Səviyyə 1	Səviyyə 2	Səviyyə 3	Cəmi
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	78,484	1,203	310	79,997

Ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri

Aşağıda Bankın maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında ədalətli dəyərle əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin balans dəyərləri və ədalətli dəyərləri siniflər üzrə müqayisə edilir. Cədvəldə qeyri-maliyyə aktivlərin və öhdəliklərin ədalətli dəyərləri təqdim edilmir.

	<i>Balans dəyəri 2013</i>	<i>Ədalətli dəyər 2013</i>	<i>Tanınmamış gəlir/(zərər) 2013</i>	<i>Balans dəyəri 2012</i>	<i>Ədalətli dəyər 2012</i>	<i>Tanınmamış gəlir/(zərər) 2012</i>
Maliyyə aktivləri						
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	259,829	259,829	–	317,061	317,061	–
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	43,958	43,958	–	13,075	13,075	–
Müştərilərə verilmiş kreditlər	688,808	678,185	10,623	660,172	633,800	26,372
Digər maliyyə aktivləri	6,380	6,380	–	5,541	5,541	–
Maliyyə öhdəlikləri						
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	423,825	409,745	(14,080)	574,902	565,177	(9,725)
ARMB və Dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	260,158	260,158	–	374,729	374,729	–
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	21,102	20,845	(257)	13,863	13,948	85
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	133,040	133,040	–	–	–	–
Digər maliyyə öhdəlikləri	27,368	27,368	–	18,550	18,550	–
Realizasiya olunmamış ədalətli dəyərde cəmi tanınmamış dəyişikliklər			(3,714)			16,732

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

Qiymətləndirmə üsulları və ehtimalları

Aşağıda maliyyə hesabatlarında ədalətli dəyərle hələ əks etdirilməmiş maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərlərini müəyyən etmək üçün istifadə edilən metodologiya və fərziyyələr təsvir olunur.

Ədalətli dəyərləri balans dəyərlərinə təxmini bərabər olan aktivlər

Tez satıla bilən və ödəmə müddəti qısa (üç aydan az) olan maliyyə aktivləri və öhdəlikləri ilə bağlı olaraq ehtimal edilir ki, onların balans dəyərləri təxminən ədalətli dəyərlərinə bərabərdir. Bu ehtimal xüsusi bitmə müddəti olmayan müddətsiz depozitlərə və əmanət hesablarına da tətbiq edilir.

Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları

Hər hansı qiymətləndirmə modelləri ilə dəyəri müəyyən edilən satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları əsas etibarilə kvotasiya edilməyən kapitaldan və borc qiymətli kağızlarından ibarətdir. Bu qiymətli kağızların dəyəri bəzi hallarda yalnız bazarda müşahidə edilən məlumatları, digər hallarda isə bazarda həmin müşahidə edilən, həm də müşahidə edilməyən məlumatları əks etdirən modellər vasitəsilə müəyyən edilir. Bazarda müşahidə edilməyən giriş məlumatlarına investisiya obyektinin gələcək maliyyə göstəriciləri, onun risk profili, eləcə də investisiya obyektinin fəaliyyət göstərdiyi sənaye sahəsi və coğrafi yurisdiksiya ilə bağlı iqtisadi fərziyyələr daxildir.

Amortizasiya hesablanmış dəyərle uçota alınan maliyyə aktivləri və maliyyə öhdəlikləri

Kvotasiya edilməyən alətlərin, müştərilərə verilmiş kreditlərin, müştəri depozitlərinin, kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlərin, ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklərin, buraxılmış borc qiymətli kağızların və kredit müəssisələrinin və digər maliyyə aktiv və öhdəliklərinin, maliyyə lizinqinə əsasən öhdəliklərin ədalətli dəyərini ölçmək üçün gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti eyni şərtlər, kredit riski və qalan ödəmə müddəti olan borclar üçün hazırda mövcud olan dərəcələrlə diskont edilir.

İnvestisiya əmlakı və Əmlak və avadanlıqlar – binalar

İnvestisiya əmlakının və Əmlak və avadanlıqlar – binaların ədalətli dəyəri bazarla müqayisə etmə üsulundan istifadə etməklə müəyyən olunmuşdur. Bu o deməkdir ki, qiymətləndirici tərəfindən həyata keçirilmiş qiymətləndirmələr müəyyən əmlakın xüsusiyyəti, yeri və ya şəraitindəki fərqlərə uyğunlaşdırılaraq bazar əməliyyat qiymətlərinə əsaslanır. Yenidən qiymətləndirmə tarixinə binaların ədalətli dəyərləri akkreditasiya olunmuş müstəqil qiymətləndirici REC INVEST MMC tərəfindən həyata keçirilmiş qiymətləndirmələrə əsaslanır.

3-cü səviyyəli ədalətli dəyərle ölçülmüş aktivlərdə və öhdəliklərdə hərəkət

Aşağıdakı cədvəldə ədalətli dəyərle əks etdirilmiş 3-cü səviyyəli aktivlərin açılış və yekun məbləğləri üzləşdirilir:

	1 yanvar 2013-cü il	Mənfəət və ya zərərde qeyd edilmiş gəlir cəmi gəlir	Digər ümumi gəlirdə qeyd edilmiş gəlir	Alışlar	Satışlar	31 dekabr 2013-cü il
Aktivlər						
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	310	–	85	125	–	520
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	6,422	–	218	–	–	6,640
İnvestisiya əmlakı	1,063	209	–	1,186	(212)	2,246
Cəmi	7,795	209	303	1,311	(212)	9,406

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

26. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyəri (davamı)

3-cü səviyyəli ədalətli dəyərlə ölçülmüş aktivlərdə və öhdəliklərdə hərəkət (davamı)

	1 yanvar 2012-ci il	Mənfəət və ya zərər qeyd edilmiş cəmi gəlir	Digər ümumi gəlirdə qeyd edilmiş gəlir	Alışlar	Satışlar	31 dekabr 2012-cü il
Aktivlər						
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	310	–	–	–	–	310
Əmlak və avadanlıqlar – binalar	6,339	–	83	–	–	6,422
İnvestisiya əmlakı	73	(28)	–	1,018	–	1,063
Cəmi	6,722	(28)	83	1,018	–	7,795

27. Aktivlərin və öhdəliklərin ödəmə müddətlərinin təhlili

Aşağıdakı cədvəldə aktivlər və öhdəliklər onların qaytarılması və ya ödənilməsi gözlənilən müddətlər üzrə təhlil edilir. Bankın müqavilə ilə nəzərdə tutulmuş diskont edilməmiş ödəmə öhdəlikləri "Risklərin idarə edilməsi" adlı 25-ci Qeyddə göstərilir.

	2013			2012		
	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi	1 il ərzində	1 ildən çox	Cəmi
Pul vəsaitləri və pul vəsaitlərinin ekvivalentləri	259,829	–	259,829	317,061	–	317,061
Kredit təşkilatlarından alınacaq məbləğlər	42,958	1,000	43,958	13,075	–	13,075
Satış üçün mövcud olan investisiya qiymətli kağızları	15,955	11,480	27,435	54,078	25,919	79,997
Müştərilərə verilmiş kreditlər	328,394	360,414	688,808	261,066	399,106	660,172
Asılı müəssisəyə investisiya	–	711	711	–	962	962
Əmlak və avadanlıqlar	–	18,253	18,253	–	20,075	20,075
Qeyri-maddi aktivlər	–	2,599	2,599	–	2,893	2,893
İnvestisiya əmlakı	–	2,246	2,246	–	1,063	1,063
Digər aktivlər	7,121	3,201	10,322	7,125	1,447	8,572
Cəmi	654,257	399,904	1,054,161	652,405	451,465	1,103,870
Müştərilər qarşısında öhdəliklər	330,173	93,652	423,825	381,076	193,826	574,902
ARMB və dövlət təşkilatları qarşısında öhdəliklər	164,079	96,079	260,158	173,198	201,531	374,729
Kredit təşkilatları qarşısında öhdəliklər	21,102	–	21,102	13,863	–	13,863
Buraxılmış borc qiymətli kağızları	440	132,600	133,040	–	–	–
Cari mənfəət vergisi öhdəliyi	2,567	–	2,567	3,453	–	3,453
Təxirə salınmış mənfəət vergi öhdəliyi	–	4,706	4,706	–	1,081	1,081
Digər öhdəliklər	30,942	–	30,942	21,902	–	21,902
Cəmi	549,303	327,037	876,340	593,492	396,438	989,930
Xalis	104,954	72,867	177,821	58,913	55,027	113,940

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar

24 sayılı "Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar" MHBS-ə uyğun olaraq tərəflər bu halda aidiyyəti olan hesab edilir ki, bir tərəf digər tərəfə nəzarət etmək və ya maliyyə və ya əməliyyat qərarlarının qəbul edilməsində mühüm təsir göstərmək iqtidarındadır. Hər bir potensial aidiyyəti olan tərəf münasibətlərini nəzərdən keçirdikdə, diqqət bu münasibətlərin yalnız hüquqi formasına deyil, mahiyyətinə də yönəldilməlidir.

Aidiyyəti olan şəxslər aidiyyəti olmayan tərəflərin həyata keçirə bilmədiyi əməliyyatlarda iştirak edə bilər və aidiyyəti olan şəxslər arasında əməliyyatlar aidiyyəti olmayan şəxslər arasında əməliyyatlarla eyni şərtlər, müddət və məbləğdə aparılır.

Aidiyyəti olan şəxslərə əməliyyatların həcmi, ilin sonunda qalıq balansları və il üzrə əlaqəli xərc və gəlir aşağıda göstərilir:

	2013			2012		
	Səhmdarlar	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti	Səhmdarlar	Ümumi nəzarət altında olan müəssisələr	Əsas rəhbərlik heyəti
1 yanvarda kredit qalığı, ümumi	55,341	105,385	4	60,078	120,390	1
İl ərzində verilmiş kreditlər	-	112,439	146	57,600	163,273	230
İl ərzində kredit ödəmələri	(55,270)	(182,438)	(69)	(62,330)	(178,273)	(227)
Digər hərəkətlər	(62)	(314)	1	(7)	(5)	-
31 dekabrda kredit qalığı, ümumi	9	35,072	82	55,341	105,385	4
Çıxılsın: 31 dekabrda dəyərsizləşmə üçün ehtiyat	(2)	(60)	(25)	(2)	(9,206)	(1)
31 dekabrda kredit qalığı, xalis	7	35,012	57	55,339	96,179	3
Kreditlər üzrə faiz gəliri	2,356	6,005	1	3,581	8,376	-
Kreditlər üzrə dəyərsizləşmə (xərclə)/bərpa	-	9,146	(24)	1,646	1,269	(1)
1 yanvarda depozitlər	15,146	3,574	211	15,167	3,574	-
İl ərzində alınmış depozitlər	-	11,969	220	-	-	1,592
İl ərzində ödənilmiş depozitlər	(15,000)	(3,400)	(211)	(23)	-	(1,381)
Digər hərəkətlər	(132)	(122)	10	2	-	-
31 dekabrda depozitlər	14	12,021	230	15,146	3,574	211
31 dekabrda cari hesablar	30,013	1,541	-	8	543	-
Depozitlər üzrə faiz xərci	(1,519)	(299)	(11)	(1,655)	(402)	(1)
Ümumi və inzibati xərclər	-	(8,567)	-	-	(8,275)	-
Verilmiş akkreditivlər və zəmanətlər	-	3,000	-	-	1,563	-

(Məbləğlər min Azərbaycan manatı ilə təqdim edilir)

28. Aidiyyəti olan şəxslər haqqında açıqlamalar (davamı)

Əsas rəhbərlik heyətinə ödənişlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2013	2012
Əmək haqqı və digər ödənişlər	960	634
Sosial sığorta xərcləri	210	139
Əsas rəhbərlik heyətinə cəmi ödənişlər	1,170	773

31 dekabr 2013-cü il tarixində başa çatan il üzrə əsas rəhbərlik heyəti beş (2012-ci il: beş) üzvdən ibarət olmuşdur.

29. Kapitalın adekvatlığı

Bank fəaliyyətinə məxsus olan risklərdən qorunmaq məqsədilə kapital bazasını fəal şəkildə idarə edir. Bankın kapitalının adekvatlığı, digər metodlarla yanaşı, ARMB-nin Banka nəzarət etdiyi zaman qəbul etdiyi normativlərdən istifadə etməklə nəzarət edilir.

Bank tərəfindən kapitalın idarə edilməsi siyasətinin əsas məqsədi – Bankda kapitalla bağlı müəyyən olunmuş xarici tələblərin yerinə yetirilməsinin, habelə fəaliyyətin həyata keçirilməsi və səhmdar dəyərinin maksimal artırılması məqsədilə yüksək kredit reytinginin və sağlam kapital nisbətlərinin dəstəklənməsinin təmin edilməsidir.

Bank iqtisadi şərait və fəaliyyətinin risk xüsusiyyətləri dəyişdikcə kapital strukturunu idarə edir və müvafiq düzəlişlər aparır. Kapitalın strukturunu saxlamaq və ya bu strukturda düzəlişlər etmək məqsədilə Bank səhmdarlara dividend ödənişləri məbləğində düzəlişlər edə, kapitalı səhmdarlara qaytara və ya kapital qiymətli kağızlarını buraxa bilər. Keçən illərlə müqayisədə məqsəd, siyasət və proseslərdə dəyişikliklər baş verməmişdir.

ARMB kapital adekvatlığı əmsalı

ARMB banklardan 1 dərəcəli kapital və cəmi kapital üzrə kapitalın minimal adekvatlıq əmsalını, müvafiq olaraq, 6% və 12%-i dərəcələrində saxlamağı tələb edir.

31 dekabr 2013-cü və 2012-ci il tarixlərinə Bankın kapitalın adekvatlıq əmsalı aşağıdakı kimi olmuşdur:

	2013	2012
1 dərəcəli kapital	134,141	93,613
2 dərəcəli kapital	31,770	20,776
Çıxılsın: kapitaldan tutulmalar	(1,437)	(907)
Cəmi nizamlayıcı kapital	164,474	113,482
 Risk dərəcəsi üzrə ölçülmüş aktivlər	 837,443	 773,012
Kapital adekvatlığı əmsalı (1 dərəcəli kapital)	16.02%	12.10%
Kapital adekvatlığı əmsalı (Cəmi kapital)	19.64%	14.68%

30. Hesabat tarixindən sonrakı hadisələr

15 yanvar 2014-cü il tarixində Səhmdarların növbədənkenar ümumi yığıncağında qəbul edilmiş qərara əsasən buraxılmasına icazə verilmiş nizamnamə kapitalı 70,000 AZN artırılmışdır.